

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
THE TEACHERS OPINIONS TOWARD THE EDUCATION ACCORDING
TO THE GOOD GOVERNANCE IN THE SECONDARY SCHOOL
BANGKRUAI DISTRICT NONTHABURI PROVINCE

พระครูปลัดประกอบ ฉานวุฑฒ์ (สรอินทร์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

พระครูปลัดประกอบ จานวฑูโฒ (สรอินทร์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE TEACHERS OPINIONS TOWARD THE EDUCATION ACCORDING
TO THE GOOD GOVERNANCE IN THE SECONDARY SCHOOL
BANG KRUI DISTRICT NONTHABURI PROVINCE.**

Phrakhrupalad Prakob Thānawutto (Sorn-in)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระสุธีธรรมมานูวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดปริยัติวรวัฒน์, ดร.)

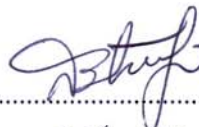
กรรมการ

(รศ.พิเศษ ดร.อำนาจ เดชชัยศรี)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สิน งามประโคน)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.สิน งามประโคน

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู

กรรมการ

ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก

กรรมการ

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
- ผู้วิจัย** : พระครูปลัดประกอบ จานวฑูโต (สรอินทร์)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน พ.ช.บ.,M.A.,Ph.D.
 - : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู ป.ช.๔,พช.บ.,M.A.,Ph.D.
 - : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ป.ช.๔,พช.บ.,พช.ม.,พช.ค.
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน (๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีจำนวน ๒๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามเพศ อายุ การศึกษาและประสบการณ์ทำงานพบว่าครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันและปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวม พอสรุปได้ คือ เรื่อง ขาดการปลูกฝังให้เด็กรักและหวงแหนสมบัติของโรงเรียน การแบ่งงานซ้ำซ้อนไม่ชัดเจน ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียน ขาดการตรวจสอบงบประมาณ ขาดความโปร่งใสเรื่องงบประมาณ ขาดการนำทฤษฎีเรื่องคุณธรรมมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และเรื่องกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและขาดการบังคับใช้อย่างจริงจัง บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของกฎ ระเบียบเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารพบว่า ควร

(๖)

เปิดโอกาสให้ทำประชาพิจารณ์ ครอบคลุมรายงานให้เหมาะสมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ควร
ตรวจสอบและรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นเกี่ยวกับกิจกรรม
ของโรงเรียน

- Thesis Title** : The Teachers Opinions Toward The Education According to the Good Governance in the Secondary School Bang Kruai District Nonthaburi Province.
- Researcher** : Phrakhrupalad Pakob Thānawutto (Som-in)
- Degree** : Master Of Arts (Educational Administration)
- Thesis Supervisory Committee**
- : Asst. Prof. Dr. Sin Ngamprakon. B.A., M.A., Ph.D.
 - : Asst. Prof. Dr. Somsak Boonpoo. Pali. IV., B.A., M.A., Ph.D.
 - : Asst. Prof. Dr. Somchai Srinok. Pali. IV., B.A., M.A.
- Date of Graduation** : 15 March 2012

ABSTRACT

This research is of 3 objectives, namely: 1. To study the level of opinions possessed by the teachers toward the administration of the education institutes according the principles of the good governance in the secondary schools in Banggruay District, Nonthabury Province. 2. To compare the levels of the teachers thoughts toward the administration of the educational institutes according to the principle of Dhamma preserving in the secondary schools. The exemplary groups used in this research: the teachers teaching at the level of the secondary school education in Banggruay District, Nonthabury Province of the number of 210 persons. The instruments used in collecting the data are of the types of the questionnaire. The statistics used in analyzing the data are the frequency, the percentage, the average, the standard deviation, the T.Test, the F Test by way of analyzing the One-Way-Anova.

From the research, it is found that the administration of schools according to the principle of the Doctrine Preserving (Dhamma-Ghipale) are commonly at the high levels. When it is considered in each aspect it is found that the principle of Dhamma-Ghipale is at the high level in the collective form. When it is compared according to the sexes, the ages, the education and the experience in working, it is found that the teachers have the same opinions. Regarding the problems and the obstacles in administration according to the principle of Dhamma Ghipala can be summarized as follows: the lack of teaching the students to love and to protect the school properties, the division of the work was confusing and not clear. The lack of the public relation a boat the activity of the schools, the lack of checking the budgets of the schools, the lack of bringing the virtues to practice formally, the rules and the orders of the schools are not in compliance with the present

situation and are in lack of real enforcement, the personnel do not see the importance of the rules, and orders as suitably as possible from the administration, it is found that the occasion to make the public comment should be give to the people in general. Furthermore, the proper person. These must also be the used check and report of work should always be done. Muresum there should be more and public relations about the activities of the schools.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และคณาจารย์ผู้มีพระคุณ อันประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก ที่ได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จได้ด้วยดีตลอดมา

เจริญพรขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ผู้อำนวยการหลักสูตร ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ และพระมหาสมบุญ สุธมฺโม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม ดร.มงคล คำมูล ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณพระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ ที่ได้กรุณาตรวจรูปแบบ วิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและรองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร ที่ให้ความเมตตาแปลบทคัดย่อ ตลอดจนคณาจารย์เจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิชา วิทยากรและประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อในงานเอกสารติดต่อประสานงานด้านต่างๆ

เจริญพรขอบคุณ ผอ. โรงเรียนบดินทรเดชา ผอ. โรงเรียนเทพศิรินทร์ ที่อนุญาตให้แจกแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เอื้ออำนวยความสะดวกสืบค้นข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เจริญพรขอบคุณอุบาสิกาผู้ให้ความสนับสนุนด้านปัจจัยในการศึกษา และเพื่อนๆ บริหารการศึกษารุ่น๕ ทุกรูป ที่ให้กำลังใจและเป็นທີ່ปรึกษาจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอรำลึกถึงคุณของบิดามารดาครูอุปัชฌาย์อาจารย์ บุญวิปัสสนาภาวนา บารมีของพระรัตนตรัย ที่ช่วยให้ผู้วิจัยมีสติ มีสมาธิ และปัญญา แก้ปัญหาในการทำวิจัยให้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

คุณประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบอุทิศเพื่อบูชาผู้มีพระคุณ ผู้มีอุปการคุณทั้งหลาย เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขความเจริญ แก่สังคมต่อไป

พระครูปลัดประกอบ จานุกุโธ (สรอินทร์)

๓ มกราคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ช)
สารบัญแผนภูมิ	(ฎ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล	๗
๒.๒ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล	๑๒
๒.๓ หลักธรรมาภิบาล	๑๘
๒.๔ ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา	๒๕
๒.๕ บทบาทผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล	๒๘
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๘
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๓
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๓

เรื่อง	หน้า
๓.๓ กระบวนการวิจัย	๕๔
๓.๔ เครื่องมือการวิจัย	๕๔
๓.๕ หลักการเก็บข้อมูล	๕๕
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๕๕
๓.๗ หลักการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๕๘
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๐
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา	๖๒
๔.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการบริหารโรงเรียนตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา	๖๕
๔.๔ ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนมัธยมศึกษา	๘๔
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๕๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๕๐
๕.๒ การอภิปรายผล	๕๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๕๕
บรรณานุกรม	๑๐๑
ภาคผนวก	๑๐๕
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๐๖
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๑๕
ภาคผนวก ค หนังสือออกเพื่อการวิจัย	๑๒๑
ภาคผนวก ง การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC	๑๒๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๓๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ	๖๐
๔.๒	แสดงจำนวนและคำร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ	๖๐
๔.๓	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านการศึกษา	๖๑
๔.๔	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน ประสบการณ์ทำงาน	๖๑
๔.๕	แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม	๖๒
๔.๖	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านนิติธรรม	๖๓
๔.๗	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านคุณธรรม	๖๔
๔.๘	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใส	๖๕
๔.๙	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วม	๖๖
๔.๑๐	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ	๖๗
๔.๑๑	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า	๖๘
๔.๑๒	แสดงวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นการบริหารโรงเรียน ตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ	๖๙
๔.๑๓	เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักนิติธรรม	๗๐
๔.๑๔	เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักคุณธรรม	๗๑
๔.๑๕	เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความโปร่งใส	๗๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๖	เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความมีส่วนร่วม	๓๓
๔.๑๗	เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความรับผิดชอบ	๓๔
๔.๑๘	เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความคุ้มค่า	๓๕
๔.๑๙	แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	๓๖
๔.๒๐	แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ	๓๗
๔.๒๑	แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา	๓๘
๔.๒๒	แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามการศึกษา	๓๙
๔.๒๓	แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	๔๑
๔.๒๔	แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	๔๒
๔.๒๕	แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม	๔๔
๔.๒๖	แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม	๔๔
๔.๒๗	แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส	๔๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๘	แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม	๘๕
๔.๒๙	แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ	๘๖
๔.๓๐	แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า	๘๖
๔.๓๑	แนวทางส่งเสริมการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม	๘๗
๔.๓๒	แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม	๘๗
๔.๓๓	แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใส	๘๘
๔.๓๔	แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วม	๘๘
๔.๓๕	แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ	๘๙
๔.๓๖	แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า	๘๙

สารบัญแนภูมิ

แนภูมิที่		หน้า
๒.๑	หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน	๓๓
๒.๒	แนคิดเรื่องหลักนิติธรรม	๓๔
๒.๓	แนคิดเรื่องหลักคุณธรรม	๓๔
๒.๔	แนคิดเรื่องหลักความโปร่งใส	๓๕
๒.๕	แนคิดเรื่องหลักการมีส่วนร่วม	๓๕
๒.๖	แนคิดเรื่องหลักความรับผิดชอบ	๓๖
๒.๗	แนคิดเรื่องหลักความคุ้มค่า	๓๖
๒.๘	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในประเทศบอชชวานา	๔๖
๒.๙	กรอบแนคิดในการวิจัย	๕๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดได้ทั่วถึงและมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบคือ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้อปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา ปฏิรูปครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา กำหนดเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดโครงสร้าง แบ่งส่วนราชการเป็น ๕ หน่วยงานหลักคือ^๑ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการขั้นพื้นฐานได้จัดทำขอบข่ายการปฏิรูปการศึกษาไว้ ๕ ด้าน คือ (๑) การปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกรูปแบบสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ (๒) การปฏิรูปการเรียนรู้อประกอบด้วย การพัฒนาให้มีการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน (๓) การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษาประกอบด้วย โครงสร้างและอัตรากำลังของบุคลากร การส่งเสริมให้ชุมชนองค์กรและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา (๔) การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย การส่งเสริมให้มีการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาแนวใหม่ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การยกระดับมาตรฐานและควบคุมการประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง และ (๕) การปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย การส่งเสริมให้มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕.

การส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ การส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท^๒ ถือว่านโยบายการจัดการศึกษาเป็นการดำเนินการตามกฎหมายกำหนดและประสานสอดคล้องตั้งแต่ข้าราชการระดับกระทรวงศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในสังกัด

นอกจากการปฏิรูปการศึกษาแล้ว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ จัดโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีความหลากหลายทั้งในด้านนโยบาย และทางปฏิบัติให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษากำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ให้มีความคล่องตัว มีอิสระและมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนต่างๆ รัฐบาลบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ ในมาตรา ๓๕ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖) การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชนและประเทศชาติโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการศึกษา ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย อันเป็นการบริหารงานในรูปแบบใหม่ที่ผู้บริหารควรมีการรวบรวม จัดระบบและใช้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันช่วยในการบริหารและตัดสินใจ วางแผน กำหนดทิศทางและดำเนินงานตามลำดับความสำคัญของปัญหาและนโยบายการบริหาร รวมทั้ง กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งการที่ผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระและต้องรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตน ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษา ทำความเข้าใจในกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจและป้องกันข้อผิดพลาดซึ่งอาจเป็นเหตุฟ้องร้องขึ้นได้ มีการตัดสินใจมีความถูกต้องและบริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต สามารถตรวจสอบได้ “การศึกษาเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา ความรู้ ความคิดและคุณธรรมอันเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังพระธรรมปิฎก ที่แสดงไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา เป็นการพัฒนามนุษย์โดยพัฒนาทั้งคนทั้งชีวิต เมื่อคนได้รับการพัฒนาจากการศึกษาอย่างดีแล้ว ก็จะนำเอาคุณสมบัติที่ดีมี

^๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง : หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๗), หน้า ๘-๑๐.

อันเกิดจากการศึกษาไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ สำหรับพัฒนาประเทศ พัฒนาวัตถุหรือพัฒนาอะไรๆ ได้อย่างถูกต้อง มีนักวิจัยได้กล่าวถึงและได้พิสูจน์ยืนยัน (Evidence) ได้ว่า ผู้บริหารที่ดีมีประสิทธิผลมีความเชื่อมสัมพันธ์กันกับโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Links Successful Schools and Effective Principals) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Weber (๑๙๘๕) กล่าวอ้างใน Fair, (๒๐๐๑) ว่าภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Leadership) ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นคุณลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Successful School) จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นทำให้สถานศึกษาจึงต้องตระหนักในการบริหารใหม่ให้มีความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความเชื่อถือในสถานศึกษา บวรศักดิ์ อุวรรณโณ^๓ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคม สร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทุกส่วนคือจุดมุ่งหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่มี ๓ ส่วนเชื่อมโยงกันคือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม (Participation) ความโปร่งใสและกระบวนการตัดสินใจ (Transparency) และความรับผิดชอบต่อ (Accountability) รูปแบบการบริหารแบบธรรมาภิบาล หรือ การบริหารจัดการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบสังคมภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ราชการ และฝ่ายธุรกิจ ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อ และความร่วมมืออันเป็นคุณลักษณะสำคัญของความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกปัจจุบัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในโอกาสต่อไป

^๓ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๔๒), หน้า ๔๘.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ธรรมภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตาม
 หลักธรรมภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษา
 ตามหลัก ธรรมภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาเป็นการวิจัยครั้งนี้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหาร
 สถานศึกษาตามหลักธรรมภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
 ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความ
 รับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอ
 บางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีโรงเรียนมัธยม ๒ โรงเรียน โดยมีครูผู้สอนโรงเรียนบดินทรเดชา
 จำนวน ๖๖ คน และโรงเรียนเทพศิรินทร์จำนวน ๑๕๔ คน รวมได้ครูผู้สอนจำนวน ๒๑๐ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๒ แห่ง

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่จะเก็บข้อมูลเป็นภาคเรียนที่ ๒ ของปีการศึกษา ๒๕๕๔ ตั้งแต่เดือน
 พฤษภาคม- ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมากหรือน้อย

๑.๔.๒ เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

๑.๔.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของครู

๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ครูที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน

๑.๕.๒ ครูที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน

๑.๕.๓ ครูที่มีการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน

๑.๕.๔ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน

๑.๖ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันดังนี้

๑.๖.๑ ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑.๖.๒ หลักธรรมาภิบาล หมายถึง จัดการศึกษาเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการบริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยหลัก ๖ ประการได้แก่

๑.๖.๓ หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับภายในสถานศึกษา รวมถึงการทำประชาพิจารณ์หรือข้อตกลงร่วมกัน โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมเอื้อต่อการควบคุม มิใช่กระทำตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

๑.๖.๔ หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงามสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๑.๖.๕ หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา มีการปรับปรุงระบบการทำงานให้มีความโปร่งใสดูตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย สะดวก และมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

๑.๖.๖ หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การให้โอกาสให้ประชากรและองค์กรต่างๆมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ รวมทั้งร่วมสนับสนุน ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน

๑.๖.๗ หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความตระหนัก มุ่งมั่นและมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาโดยคำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลจากกระทำของตนเอง พร้อมรับการตรวจสอบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๘ หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยยึดหลักความประหยัดและรู้คุณค่า รวมทั้งการดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ความสมบูรณ์ยั่งยืน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๒. ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

๓. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกรวย และเขตอื่นๆ รวมถึงจังหวัดอื่นๆด้วย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดทฤษฎี วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับดังนี้

๒.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล

๒.๒ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

๒.๓ หลักธรรมาภิบาล

๒.๔ ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

๒.๕ บทบาทผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance)

ธรรมาภิบาลหรือที่คำในภาษาอังกฤษว่า “Good Governance” ได้รับการยอมรับกันในหมู่องค์กรโลกบาลเพื่อการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างมากว่า เป็นแนวความคิดและปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ธรรมาภิบาล หมายถึงการปกครองที่ดี (ธรรม = ดี, ความถูกต้อง อภิบาล = ค้ำครอง, ป้องกัน,ดูแล,บำรุงรักษา อภิ = สูง,เหนือ,ยิ่ง บาล = รักษา ,ปกครอง) แนวคิดหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดที่เริ่มเกิดขึ้นเพียงไม่นานนี้ ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีค่านิยมที่แตกต่างกันอยู่บ้างตามเป้าหมายของการนำมาประยุกต์ใช้ เช่น การให้คำจำกัดความโดยระบุเป็นนิยามว่า ธรรมาภิบาล คือ การจัดการทางสังคมโดย หรือการใช้อำนาจในการควบคุมจัดการด้านนโยบายและทรัพยากร เป็นต้น^๑ และนอกจากนี้ยังมีวิธีการให้คำจำกัดความโดยการจำแนกเป็นองค์ประกอบในมิติต่างๆ เช่น หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักฉันทามติ (Consensus Orientation) และความคงเส้นคงวาของกฎหมาย (Predictability) เป็นต้น โดยในที่นี้จะสรุปเป็นวิวัฒนาการที่สำคัญจำแนกเป็น แนวคิดในต่างประเทศและแนวคิดภายในประเทศไทย ทั้งที่ผนวกไว้ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับปี

^๑สุจิตรา บุญรัตนพันธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : เทพรัตน์การพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๕.

พ.ศ. ๒๕๔๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งธรรมนูญในบริบทของการปกครองท้องถิ่น หรือที่เรียกกันว่า ธรรมนูญท้องถิ่น หรือการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี

ธีรยุทธ บุญมี ซึ่งเรียก Good Governance ว่า ธรรมนูญ ได้ให้ความหมายว่า คือ การบริหารการจัดการประเทศที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับ การบริหารการจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีหลักคิดว่าทั้งประชาชน ข้าราชการบริหารประเทศเป็นหุ้นส่วน (Partnership) กันในการกำหนดชะตากรรมประเทศ แต่การเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่หลักประกันว่าจะเกิดธรรมนูญหรือ Good Governance ยังต้องหมายถึง การมีกฎเกณฑ์กติกาที่จะให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประสิทธิภาพ ความเป็นธรรมและการมีส่วนร่วมของสังคมในการกำหนดนโยบายบริหาร ตรวจสอบ ประเมินผลอย่างจริงจัง^๒

UNDP (United Nation Development Program) หน่วยงานสังกัดองค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามความหมายของ Good Governance หรือธรรมนูญ ว่า คือการใช้อำนาจทางการเมือง การบริหารและเศรษฐกิจในการดำเนินภารกิจ กิจกรรมต่างๆ ของประเทศในทุกๆ ระดับโดยมีกลไก กระบวนการและสถาบัน ซึ่งประชาชนและกลุ่มต่างๆ สามารถแสดงออกถึงความต้องการผลประโยชน์ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย การประสาน ประนีประนอมความแตกต่างโดยผ่านกลไก กระบวนการและสถาบันเหล่านั้น^๓

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ ได้ให้ความเห็นว่า ธรรมนูญ หรือ Good Governance นี้เป็นเรื่องที่ทุกสังคม ทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาหรือพัฒนาแล้วต้องการให้เกิดขึ้น คำว่า Governance เป็นคำเก่าที่มีมานานแล้ว หมายถึง กรอบในการบริหารจัดการขององค์กรต่าง ๆ ในการบริหาร ระบบบริษัทก็จะเรียกว่า Corporate Good Governance ในราชการก็เรียกว่า Public Governance ซึ่งกรอบการบริหารจัดการนี้มีทั้งดีและไม่ดี ที่ดีเรียกว่า Good Governance ที่ไม่ดีเรียกว่า Bad Governance^๔

จากความหมายของนักวิชาการที่ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ Good Governance ดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่ามีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกันซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า Good Governance จะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ

^๒ธีรยุทธ บุญมี, ธรรมนูญกับการปฏิรูปสังคมไทยในชั้นที่ ๒, วารสารกรมประชาสัมพันธ์, ๕ (๔), (๒๕๔๑), ๗๘.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๕.

^๔ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, ธรรมนูญ, วารสารเพิ่มผลผลิต, ๓ (๒), (๒๕๔๓), ๓-๖.

- ภาครัฐ (Public Sector) ซึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างและปฏิรูปการเมือง กฎหมายและการบริหารราชการ

- ภาคเอกชน (Private Sector) ซึ่งจะมีส่วนในการประกอบธุรกิจที่ดีและดำเนินธุรกิจอย่างซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง

- ภาคประชาชนหรือองค์กรต่างๆ (Civil Society) จะมีส่วนในการเกื้อหนุนในการดำเนิน การทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยการระดมกลุ่มต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และสามารถตรวจสอบทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนให้ตั้งอยู่ในความถูกต้องได้

ในประเทศไทย ธรรมภิบาล (Good Governance) ในความหมายที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในอีกชื่อหนึ่งเรียกว่า ธรรมรัฐ มีความหมายหลายประการ ดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาค เอกชน และประชาชน โดยทั่วไปในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

๒. การที่กลไกของรัฐทั้งทางการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่งมีประสิทธิภาพ สะอาดโปร่งใส รับผิดชอบต่อ หรือ

๓. การบริหารหรือการปกครองที่ดี หรือการปกครอง หรือการบริหารที่เป็นธรรม โดยจะมีองค์ประกอบ ๓ ประการ ความโปร่งใส (Transparency) การตรวจสอบได้ (Accountability) และความมีประสิทธิภาพ (Efficiency)^๕

นฤมล ทับจุมพล ในผลงานวิชาการเรื่อง แนวคิดและวรรณกรรมว่าด้วย “ธรรมรัฐแห่งชาติ” กล่าวไว้ว่า ธรรมรัฐ (Good Governance) เป็นแนวความคิดของธนาคารโลกที่มีการแปลความหมายได้ในหลายลักษณะ โดยผู้ที่ขยายความธรรมรัฐให้สังคมได้เปิดพื้นที่ทางความคิด กล่าวถึงที่สำคัญ^๖

ธีรยุทธ บุญมี ซึ่งได้ให้ความหมายของธรรมรัฐว่าเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่าง ภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้ และยังได้

^๕ สุจิตรา บุญรัตนพันธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, หน้า ๒๕.

^๖ นฤมล ทับจุมพล, แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติในการจัดการปกครอง (Governance), (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๔๑), หน้า ๑๖.

เสนอว่ารัฐธรรมนูญแห่งชาติ เป็นยุทธศาสตร์ที่ถูกต้อง ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติ แนวทางที่ถูกคือทางสายกลาง คือการพึ่งพาตนเอง และเสริมปัญญาไทยใจสากล รัฐธรรมนูญแห่งชาติเป็นการเคลื่อนไหวอย่างมีพลังขององค์กรท้องถิ่น ประชาคม ชุมชน เพื่อเข้าใจปัญหาพึ่งพาตนเอง ช่วยตนเอง ปฏิรูปตนเองขณะเดียวกันก็เพื่อความเข้มแข็งที่จะตรวจสอบสิ่งที่ไม่ดีไม่งามได้อย่างจริงจัง รูปแบบรัฐธรรมนูญแห่งชาติก็คือ การยกระดับกระบวนการความสัมพันธ์ความร่วมมือของส่วนต่างๆ ในสังคม อันได้แก่ภาครัฐภาคสังคม และเอกชน สถาบันสำคัญๆ ของประเทศ คือชุมชน ประชาคม ภูมิภาคและระดับชาติ ในลักษณะเป็นรูปธรรม มีพลัง^๖

สุจิตรา บุญรัตนพันธ์ กล่าวถึง ธรรมชาติในการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งหมายถึงกลไกการทำงานของหน่วยงานใดๆ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ระบบราชการ หรืออะไรก็ตาม ที่มีรูปแบบวิธีการบริหารจัดการที่ดี โดยพิจารณาถึง สามเรื่องหลักๆ ได้แก่ หลักการที่ดี วิธีการที่ดี และผลลัพธ์ที่ดีมีคุณภาพด้วย คือจะต้องมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล เป็นธรรม โปร่งใส และมีความรับผิดชอบ^๗

ธนาคารโลก (World Bank) ได้ริเริ่มใช้ธรรมชาติ (Good Governance) ธรรมชาติเป็นลักษณะและวิถีทางของการที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการงานทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา โดยนัยของธนาคารโลก เป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีธรรมชาติเพื่อช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระ ที่ทำให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญา อีกทั้งระบบราชการ ฝ่ายนิติบัญญัติ และสื่อที่มีความโปร่งใสรับผิดชอบ และตรวจสอบได้ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย อธิบายไว้ว่า ธรรมชาติ หมายถึง การจัดการบริหารประเทศที่ดีในทุกๆ ด้านและทุก ๆ ระดับ ซึ่งรวมถึงการจัดการระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Private Sector Organizations) องค์กรของเอกชน ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคลภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Civil Society) และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น^๘

^๖ ธีรยุทธ บุญมี, รัฐธรรมนูญกับการปฏิรูปสังคมไทยในชั้นที่ ๒, วารสารกรมประชาสัมพันธ์, ๕ (๔), (๒๕๔๑), ๗๘ - ๗๙.

^๗ สุจิตรา บุญรัตนพันธ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, หน้า ๔๕.

^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๗.

ช้อยันต์ สมุทวณิช ที่อธิบายไว้ว่า ธรรมเนียมปฏิบัติความถึงการที่กลไกของรัฐทั้ง การเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบ เป็นการ ให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก^{๑๑}

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้ให้ความหมายของธรรมเนียมปฏิบัติว่า เป็นระบบโครงสร้าง กระบวนการและความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการบริหาร จัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี^{๑๒}

ในทัศนะของ อมรา พงศาพิชญ์ ธรรมเนียมปฏิบัติที่ใช้คำว่า ธรรมราชธรรมนั้น มีบริบทที่ เกี่ยวข้องไปถึงกลไกที่กลไกที่สมาชิกของสังคมในระดับต่างๆ ช่วยกันดูแลผลประโยชน์ของกัน และกัน อันเป็นความหมายในเชิงนามธรรมที่สรุปรวบยอดได้ว่าเป็นการ (กำกับ) ดูแลประโยชน์ ของส่วนรวม และการรักษาผลประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในสังคม โดยมีกฎกติกาที่ ตกลงร่วมกัน ส่วนในความหมายรูปธรรมนั้น ธรรมราชธรรมคือกฎกติกาที่ตกลงร่วมกันว่าจะ เป็น กฎเกณฑ์ที่จะใช้ในการดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม กฎ กติกาขั้นต่ำมักประกอบด้วย

๑. การทำงานอย่างมีหลักการและเหตุผลตอบสนองความต้องการของสังคม มีความ ชอบธรรมและรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ (Accountability)

๒. การทำงานอย่างโปร่งใสและสามารถคาดการณ์ได้ (Transparency and Predictability)

๓. การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการรับรู้ร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการจัดการ และบริหารงาน (Participation)

๔. การดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับหลักการประชาธิปไตยและความเสมอภาคเท่า เทียมกัน^{๑๒}

กล่าวโดยสรุปแล้ว ธรรมเนียมปฏิบัติ (Good Governance) หมายถึง การบริหารการจัดการ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบ

^{๑๑}ช้อยันต์ สมุทวณิช, ธรรมเนียมปฏิบัติก้าวแรกสำหรับการพัฒนาสังคมไทย, วารสาร ราชบัณฑิตยสถาน, ๗ (๔), (๒๕๔๔), หน้า ๒๒-๒๔.

^{๑๒}บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมเนียมปฏิบัติ (Good Governance) ในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๑๓}อมรา พงศาพิชญ์, ธรรมบัญญัติกับประชาสังคมและองค์กรประชาสังคม, ในเอกสารประกอบการ สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญ แปลงแนวคิดสู่การปฏิบัติเสนอที่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ๒๕๔๓), หน้า ๗๘-๗๙.

ทั้ง ๓ ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

๒.๒ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

องค์ประกอบของธรรมาภิบาลเป็นเรื่องเกี่ยวกับกรอบ เป้าหมาย วัตถุประสงค์แนวทาง หรือวิธีปฏิบัติในการพิจารณาองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ในที่นี้ได้พิจารณาจากการนำแนวนโยบายและหลักการการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลของหน่วยงานหลักที่มีความสำคัญ ได้แก่ องค์การระหว่างประเทศ และหน่วยงานราชการภาครัฐ ในส่วนของหน่วยราชการของรัฐจะได้พิจารณาถึงสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

๑. สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้นระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและสภา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล ๖ หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติ^{๑๑}

๑) หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมาย และกฎข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

๒) หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยตรงค้ำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน

^{๑๑}ชนะศักดิ์ ยวนูรณ์, กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์ ๒๕๔๓), หน้า ๓.

พัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓) หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

๔) หลักความมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การได้สวนสาธารณะประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

๕) หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖) หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

๒. กระทรวงมหาดไทย

องค์กรประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย มี ๑๑ องค์กรประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทนอดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเป็นผู้กำกับดูแล จะเห็นได้ว่าองค์กรประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยเน้นไปทางด้านการบริหาร การปกครอง การพัฒนาและการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง^{๑๔}

๑) การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

๒) ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

๓) ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๔) มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๕) ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

๖) มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้ และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

๗) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

๘) การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

๙) การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

๑๐) ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

๑๑) การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

๓. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานข้าราชการพลเรือนเป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๖ ประการคือ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วมและหลัก

คุณธรรม จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และการให้บริการของรัฐ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้^{๑๕}

๑) หลักนิติธรรม

- กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดีได้
- มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
- การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใสและตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน
- ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของตน เข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่าง ๆ

๒) หลักความโปร่งใส

- การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ
- จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ
- ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

๓) หลักความรับผิดชอบ

- การได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง
- การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ
- คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

๔) หลักความคุ้มค่า

- ความพึงพอใจของผู้รับบริการ
- ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

^{๑๕} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๕), หน้า ๓๔-๓๕.

๕) หลักการมีส่วนร่วม

- ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่าง ๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ
- ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ
- จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

๖) หลักคุณธรรม

- การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง
- คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด
- สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

สำหรับ Commonwealth Secretariat องค์กรที่ช่วยประเทศสมาชิกในการส่งเสริมฝึกรอบมและปรับปรุงการบริหารการจัดการของภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล (Agere ๒๐๐๐) เน้นหลักธรรมาภิบาลในองค์ประกอบของความโปร่งใส การตรวจสอบ การมีส่วนร่วม และการต่อสู้กับปัญหาการคอร์รัปชัน ขณะที่องค์ประกอบของธรรมาภิบาลตามที่ United Nations Development Programme (UNDP) เสนอ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน กฎหมายที่ยุติธรรม ความเปิดเผย โปร่งใส การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม กลไกการเมืองที่ชอบธรรม ความเสมอภาค ประสิทธิภาพและประสิทธิผล พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์^{๑๖}

(๑) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่างๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม (Legitimate Intermediate Institution)

(๒) กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

(๓) ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่างๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (Free

^{๑๖} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ธรรมรัฐภาคเมือง : บทบาทภาคีเมือง, สารวุฒิสภา, ๑๐ (๖), (๒๕๔๑), หน้า ๓๒-๓๖.

Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๔) การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆ ของภาครัฐ ต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้ได้เป็นความเห็นร่วมกัน (Broad Consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

(๕) กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพ การมีคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม การมีระบบราชการที่สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

(๖) ความเสมอภาค (Equity) ประชาชนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่างๆ ในสังคม เช่น โอกาสพัฒนาหรือมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการโดยเท่าเทียมกัน

(๗) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) กระบวนการและสถาบันต่างๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรรใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็วมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(๘) พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใดๆ ของภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละ เห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

(๙) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒.๓ หลักธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๒ ระบุว่า ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ ๖ ประการ คือ

๑. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรือตามอำนาจของ ทั่วบุคคล

๒. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับ ข้อมูลที่สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียมกัน มีกระบวนการ ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

๓. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ในด้านต่าง ๆ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วม ตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

๔. หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ได้แก่ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการ สร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจ ปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความ คิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๕. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิด ประโยชน์คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

๖. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

ในประเด็นของ เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้^{๑๗}

๑. เป้าหมายสอดคล้อง (Relevance) ต่อสังคม

๒. กระบวนการโปร่งใส (Transparency)

๓. ทุกขั้นตอนมีผู้รับผิดชอบ (Accountability)

^{๑๗} เกษม วัฒนชัย, ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ ปริ้นติ้ง แอนด์พับลิชซิง ๒๕๕๖), หน้า ๒๕.

ส่วน วนิดา แสงสารพันธ์ ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ธรรมาภิบาลไว้ดังนี้^{๑๔}

๑. จะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) ซึ่งรวมถึงการดำเนินงานที่มีระบบภคิกาทิศตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้การทุจริตและบิดเบือนผลประโยชน์สาธารณะเกิดขึ้นได้ยาก

๒. มีความรับผิดชอบผลของการตัดสินใจของตน และมีเหตุผลที่อธิบายได้ (Accountability) กล่าวคือเป็นความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่มีต่อสาธารณะชน โดยมีการจัดองค์กร การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มต่างๆ ทั้งยังสามารถที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และประสิทธิภาพ

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) คือกระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในความโปร่งใส บริหารจัดการสังคมไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

ขณะที่ **เจือจันทร์ จงสถิตอยู่** ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้คือ^{๑๕}

๑. บริหารงานจัดการให้บรรลุตามภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่ทีมงาน ทั้งนี้ต้องมีผู้นำที่เข้ามาช่วยในการตัดสินใจและผู้บริหารต้องบริหารด้วยความยุติธรรม ดูแลไม่ให้ผิดพลาดในการดำเนินงาน นอกจากนี้การดำเนินงานต้องสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ กล่าวคือไม่ใช่หัวหน้าเท่านั้นที่ตรวจสอบลูกน้อง แต่ลูกน้องก็สามารถตรวจสอบการทำงานของหัวหน้าได้ด้วย จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือการปฏิบัติการกิจของตนลุกลงไปได้อย่างดี

๒. ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพหากบริหารได้บรรลุเป้าหมายแต่ใช้ทรัพยากรมากู้มค่าก็ไม่จัดเป็นการบริหารที่ดี เช่น กรณีการจัดซื้อจัดจ้าง กรณีสำนักงานฯ คณะกรรมการบริหารฯ ได้วางระเบียบที่วางแผนไว้แต่หากเกิดกรณีพิเศษไม่สามารถดำเนินการได้ต้องเสนอต่อคณะกรรมการบริหารฯ พิจารณา แต่ด้วยลักษณะการดำเนินการแบบองค์การมหาชนมีความยืดหยุ่นสูงกว่าระบบราชการ ขั้นตอนการนำเสนอเพื่อพิจารณาจึงกระชับรวดเร็วและเน้นประสิทธิภาพเป็นหลัก

^{๑๔} วนิดา แสงสารพันธ์, การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล, วารสารนักบริหาร, ๔ (๒), ๕.๖.๒๕๔๓, หน้า ๑๘.

^{๑๕} เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, คนเด่น, วารสารนักบริหาร, ๕ (๑), ๕๕-๖๐, ๒๕๔๓, หน้า ๖.

อัจฉรา โยมสินธุ์ ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้^{๒๐}

๑. ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ (Responsibility) องค์กรจะต้องกำหนดภารกิจของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน คนทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตนว่าต้องทำอะไรและเข้าใจในหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน เช่น มีการกำหนดภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทว่าจะต้องพิจารณาถ่วงดุลอะไรบ้าง มีหลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างไร เป็นต้น การกำหนดภารกิจที่ชัดเจนจะทำให้การดำเนินงานโดยรวมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ซ้ำซ้อน โปร่งใส

๒. ความรับผิดชอบต่อการกระทำใจและกระทำตน (Accountability) ทุกฝ่ายในองค์กรจะต้องปฏิบัติตนด้วยสำนึกรับผิดชอบอย่างแท้จริง มีความเข้าใจว่าต้องรับผิดชอบต่อใครบ้าง ในลักษณะใด แคล้วไหน หรืออย่างไร ซึ่งคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารต้องสำนึกรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น มีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใสและเพียงพอต่อผู้ถือหุ้นทุกเล่มอย่างเสมอภาคกันและพนักงานฝ่ายปฏิบัติการต้องมีสำนึกรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติต่อองค์กรและต่อลูกค้าโดยปฏิบัติงานถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณ เป็นต้น

๓. ความยุติธรรม (Fairness) ความยุติธรรมถือเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานในการทำธุรกิจ การสร้างความยุติธรรมในการดำเนินธุรกิจควรเริ่มตั้งแต่ระดับนโยบาย กฎระเบียบต่างๆ จะต้องมีความเสมอภาค มีความเท่าเทียม มีหลักการชัดเจน เช่น คณะกรรมการบริษัทต้องปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่และรายย่อยอย่างทัดเทียมกัน จะต้องไม่มีการถ่วงดุลประโยชน์ให้แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือผู้บริหารบริษัทควรดูแลพนักงานทุกคนอย่างยุติธรรม มีการส่งเสริมผู้ทำดี และมีการตักเตือนหรือลงโทษผู้กระทำผิด เป็นต้น

๔. ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงินที่บริษัทเปิดเผยจะต้องโปร่งใส เชื่อถือได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุนและตลาดทุน นอกจากความโปร่งใสของข้อมูลแล้ว การบริหารงานก็ต้องเป็นไปอย่างโปร่งใสมีกระบวนการสำหรับตรวจสอบการบริหารงานที่ชัดเจน

๕. คุณค่าระยะยาว (Long-term Value) หลักธรรมาภิบาลให้ความสำคัญกับคุณค่าในระยะยาวแก่องค์กรมากกว่าการตักตวงผลประโยชน์ในระยะสั้น คณะกรรมการบริษัทจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ห่างไกล มีความมุ่งมั่นที่จะทำธุรกิจเพื่อสร้างคุณค่าในระยะยาวเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน

^{๒๐}อัจฉรา โยมสินธุ์, **บริษัทภิบาลกลยุทธ์ธุรกิจแบบยั่งยืน**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๔๓), หน้า ๑๒-๑๔.

เช่น การตัดสินใจลงทุนอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าในระยะยาว หลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่ไม่จำเป็น การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรบุคคลในองค์กรอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับลูกค้าด้วยการขายสินค้าหรือให้บริการที่มีคุณภาพ ราคายุติธรรม มุ่งสร้างความประทับใจลูกค้า เพื่อให้เกิดการซื้อซ้ำหรือบอกต่อ เป็นต้น

๖. การปฏิบัติที่เป็นเลิศ องค์กรต้องส่งเสริมให้การปฏิบัติงานในทุกด้านมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มุ่งสร้างความสมบูรณ์แบบ โดยมีนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจ มีการผลักดันและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา

สำหรับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๘) และถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดที่ต้องดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ทั้งหมดแผน ๘ นี้ บรรลุผลตามที่ต้องการ และเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับเป็นพื้นฐานในการพัฒนา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ประชาชนมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนช่วยกันกำกับทิศทางการพัฒนาให้อื้อประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนประชาชนผู้ด้อยโอกาส ซึ่งได้กล่าวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้คือ

๑. การกระจายอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเตรียมความพร้อมและระดับขีดความสามารถของส่วนท้องถิ่น และรับการถ่ายโอนภารกิจต่างๆ จากส่วนกลาง รวมทั้งส่งเสริมบทบาทสหพันธ์ หน่วยสันติบาลท้องถิ่นและประชาชนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและกำกับดูแลส่วนท้องถิ่น โดยจัดกลไกระบบตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การปรับปรุงระบบบริหารจัดการของภาครัฐไปสู่แนวทางการได้ โดยการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐที่สำคัญ ๕ ด้านได้แก่

- ๑) การปรับเปลี่ยนบทบาทหรือภารกิจการบริหารงานภาครัฐ
- ๒) การปรับงบประมาณไปมุ่งเน้นผลลัพธ์ของงาน
- ๓) การปรับระบบบริหารบุคคล
- ๔) การปรับเปลี่ยนกฎหมาย
- ๕) การปรับวัฒนธรรมและค่านิยม

๓. การเสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชนและภาคประชาชนโดยการสร้างกลไกและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำกับดูแลให้ภาคธุรกิจดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและสังคมโดยรวม รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพของกลไกพิทักษ์ผู้บริโภค

๔. การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลในสังคม เพื่อให้สังคมตระหนักและปลูกจิตสำนึกในการร่วมกันปราบปรามทุจริตประพฤติกมิชอบในภาครัฐ และเอกชน ปฏิรูปการเมืองและวางพื้นฐานการอยู่ร่วมกันโดยสันติวิธี

โสมนัส ฌ บางซ่าง ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้^{๒๐}

๑. ความโปร่งใส (Transparency) ผู้บริหารต้องมีความโปร่งใสในการบริหารของกิจการคือไม่ซ่อนเร้นหรือปิดบังในการบริหารงาน รวมทั้งต้องเต็มใจและอำนวยความสะดวกให้มีกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกส่วนงานได้ทุกขั้นตอน

๒. ความซื่อสัตย์ (Integrity) การบริหารกิจการอย่างตรงไปตรงมาในกรอบจริยธรรมที่ดี รายงานทางการเงินและสารสนเทศอื่นๆ ที่เผยแพร่โดยกิจการต้องมีความถูกต้องและครบถ้วนกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการซึ่งความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินจะขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหาร

๓. ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (Accountability) ผู้บริหารของกิจการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการอย่างเคร่งครัด การละเลยไม่ว่าจะเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อ อาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างรุนแรงต่อกิจการและผู้บริหารต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่

๔. ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) การกำกับดูแลกิจการที่ดีเสริมสร้างให้เกิดขึ้นและไม่เป็นอุปสรรคต่อการริเริ่มประสิทธิภาพ และภาวะการเป็น ผู้ประกอบการอันจะนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืนให้กับกิจการในหน่วยงานศูนย์ เทคโนโลยีสารสนเทศส่วนกลาง (ศทก.) ได้นำหลักธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาใช้ในกระบวนการ หรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ที่จัดขึ้นในหน่วยงาน โดยเริ่มต้นจากงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำ จะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ๖ หลัก คือ

๑. หลักนิติธรรม คือ เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ แบบแผนและกฎหมายต่าง ๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจ หรือจงใจหลีกเลี่ยง หรือไม่ตั้งใจเพราะไม่รู้ โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมฉะนั้น ถ้าไม่แน่ใจต้องศึกษาก่อนว่าจะผิดหลักนิติธรรมก่อนที่จะทำลงไปหรือไม่

^{๒๐} โสมนัส ฌ บางซ่าง, Good Governance (การกำกับดูแลที่ดี, วารสารนักบริหาร, ๔ (๒), ๒๒-๒๕, (๒๕๔๕), หน้า ๕๐.

วัตถุประสงค์

- ๑) เผยแพร่ความรู้เรื่องกฎ ระเบียบของหน่วยงาน แก่ผู้รับบริการและประชาชน
ทั่วไป
- ๒) สร้างจิตสำนึกแก่ข้าราชการของหน่วยงานในการใช้กฎ ระเบียบด้วยความ
เป็นธรรม
- ๓) ทบทวน ปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกระบวนการ การดำเนินการให้เป็น
ธรรมและทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

๒. **หลักคุณธรรม** คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อ
สร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์
สุจริตความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ทั้งนี้ หลักคุณธรรม มีหลาย
แง่มุม เช่น

- เมตตาธรรม หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข
- จริยธรรม หมายถึง ทำอะไรก็ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน
- กตัญญู กตเวทิตา หมายถึง การรู้จักบุญคุณ และคิดจะตอบแทน
- หิริ โอตตัมภ์ะ หมายถึง การรู้จักอดทน การรู้จักถอย และเกรงกลัวบาปกรรมไม่ดี
โดยที่ได้กล่าวมานี้ การมีคุณธรรม จะช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้น เป็นที่ยกย่องของคน
ทั่วไป

วัตถุประสงค์

- ๑) กำหนดจรรยาบรรณของหน่วยงานและของข้าราชการ
- ๒) จัดให้มีระบบการร้องเรียนในการให้บริหารของหน่วยงาน
- ๓) รณรงค์ให้มีการใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจังในทุกระดับจาก
ระดับบริหาร จนถึงระดับผู้ปฏิบัติตามทุกคน
- ๔) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมของหน่วยงานตลอดจน
ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ของหน่วยงานเพื่อสร้างจิตสำนึกในเรื่องนี้
- ๕) สร้างระบบเครือข่ายการส่งเสริมหลักคุณธรรมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
และกลุ่มต่าง ๆ ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๓. **หลักความโปร่งใส** ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง (ศทก.) มีการเปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้
สะดวก มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องรวดเร็วไม่บิดเบือน

วัตถุประสงค์

- ๑) ดำรงความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน เกี่ยวกับความโปร่งใสที่ประชาชนต้องการจากการที่ได้รับจากหน่วยงาน
- ๒) สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน
- ๓) กระตุ้นและผลักดันให้ข้าราชการของหน่วยงานปฏิบัติตาม พรบ.ข้อมูลข่าวสาร และมีระบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้
- ๔) ปรับปรุงระบบสารสนเทศและระบบการจัดเก็บเอกสารให้สะดวกต่อการสืบค้น และเผยแพร่แก่ประชาชน
- ๕) จัดทำประกาศและคู่มือการขอรับบริการสำหรับประชาชนโดยระบุขั้นตอนและระยะเวลาให้บริการที่ชัดเจน
- ๖) มีระบบการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนทั่วไป

๔. **หลักการมีส่วนร่วม** คือ พึงระลึกไว้ว่าตัวเองเป็นข้าราชการขององค์กรนอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้ว กิจกรรมอื่นที่มีผลดีต่อองค์กรจะต้องร่วมมือ ร่วมใจทำงานร่วมกันให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี อะไรที่ไม่ดีต้องทักท้วง หาแนวทางแก้ไขให้ถูกต้อง โดยการทำให้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง (ศทก.) เป็นหน่วยงานที่ข้าราชการ หน่วยงานอื่น และประชาชน มีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจ โดยศทก.ได้เปิดโอกาสให้ข้าราชการและประชาชนมีช่องทาง ในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็นในเว็บไซต์ หรือแจ้งความคิดเห็นลงในตู้แดงหน้าหน่วยงาน

วัตถุประสงค์

- ๑) ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกลไกการให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม
- ๒) การกระจายอำนาจการบริหารงานในหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๓) รณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน
- ๔) สร้างหลักประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนร่วม

๕. **หลักความรับผิดชอบ** ต้องงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามของหน่วยงาน ถ้าดีอยู่แล้วต้องทำให้ดีและถูกต้องยิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันแก้ไข ไม่วางเฉยโดยถือว่าไม่ใช่เป็นงานของตัวเอง เพราะงานทุกอย่างที่ทำในหน่วยงาน ถือว่าทุกคนมีส่วนร่วม ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันรับผิดชอบงานที่ทำออกไป ซึ่งงานบางส่วนเป็นงานที่ทำออกไปในนาม

ของหน่วยงาน ไม่ใช่ในนามของกลุ่มแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ หน่วยงานต้องมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ และอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่ผู้มารับบริการ และมีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

วัตถุประสงค์

๑) ผู้บังคับบัญชาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีมีมาตรฐานหรือช้อย่อกำกับความประพฤตินักบริหาร

๒) สร้างความสำนึกเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง (Self-accountability) เช่น ใช้การมีส่วนร่วมระบบการตรวจสอบ ระบบประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

๓) ส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถ โดยใช้ระบบการให้รางวัล และระบบจูงใจอื่นๆ

๖. **หลักความคุ้มค่า** ในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม ที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้ หรือรู้สึกได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า ถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง ๕ มาครบถ้วนแล้ว แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่าน ก็ควรทบทวนปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์

๑) สร้างจิตสำนึกแก่ข้าราชการของหน่วยงานในการประหยัดการใช้ทรัพยากร

๒) ลดขั้นตอนการให้บริการ/การทำงาน

๓) ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต

๔) กำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานการทำงาน

๕) มีระบบการติดตามประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการดำเนินการเรื่องต่างๆ

๖) มีระบบการรายงานผลที่สอดคล้องกับระบบการประเมินผล

๗) ใช้เทคนิคการบริหารงานแบบใหม่สำหรับบางงาน ที่หน่วยงานไม่ต้องทำเอง เช่น การจ้าง เหมาร ปก. พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น

๒.๔ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา

จากพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ “ธรรมเนียมปฏิบัติ” เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมา

ในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย วัฒนธรรมบุญและกระแสโลกปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้ทั้งในการศึกษาและในวิชาชีพทางด้านบริหารรัฐกิจนั้นได้ถือว่า ธรรมเนียมปฏิบัติของกระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารงานภาครัฐและสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญดังนี้คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการสูงสุดตามที่ประชาชน ของการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดการควบคุมของราชการส่วนกลาง การเรียกร้องความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคลและองค์กร และการใช้เรื่องนี้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติงาน และให้ผลตอบแทน การตระหนักของความสำเร็จของการจัดให้ทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยี ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุผลได้ตามเป้าหมาย และการเปิดกว้างให้มีการแข่งขันโดยพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายของงานในแบบใดที่ยังควรกระทำโดยส่วนราชการและส่วนใดที่ควรปล่อยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทนกระบวนทัศน์ใหม่นี้ก่อให้เกิดประเด็นต่างๆที่สำคัญจำนวนมาก ซึ่งได้กลายมาเป็นหัวข้อใหญ่ของการอภิปรายทั้งในเวทีการเมืองและในสถาบันการศึกษาทั้งหลาย ประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการปกครองและการบริหาร (Governance) ซึ่งเกิดจากกระบวนทัศน์ใหม่นี้มีดังนี้

- ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับตลาด
- ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน
- ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับภาคเอกชน หรือกลุ่มทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวกันโดยสมัครใจ
- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ได้รับการเลือกตั้ง (นักการเมือง) กับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง (ข้าราชการ)
- ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมืองระดับท้องถิ่นกับผู้อยู่อาศัยในเขตเมืองและชนบท
- ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารและ
- ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐชาติกับสถาบันระหว่างประเทศ

ในการวิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้ ทั้งผู้ปฏิบัติงานทางด้านบริหารงานภาครัฐโดยตรงและนักทฤษฎี ผู้ศึกษาเรื่องนี้ในสถาบันการศึกษา ต่างได้คิดสร้างและพัฒนาขั้นตอนและกระบวนการที่เชื่อว่าจะนำสู่การมีธรรมาภิบาลที่แท้จริง รวมทั้งได้เสนอหลักการและพื้นฐานความคิดที่จะรองรับธรรมาภิบาลนั้นด้วย นอกจากนี้ฝ่ายที่เป็นผู้ปฏิบัติยังได้อาศัยแบบอย่างของการ

ปฏิบัติงานซึ่งเป็นที่ยอมรับมาใช้เป็นแนวทางในการแปรมโนทัศน์ธรรมาภิบาลที่เป็นนามธรรมมาสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสำหรับธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้น เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวถึงการบริหารแบบธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้นมีดังนี้^{๒๒}

๑. การบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของระบบการศึกษาไทย ซึ่งอะไรที่เป็น Nonrelevance หรือ Less Relevance ต้องตัดทิ้งเพราะเราไม่มีงบประมาณพอที่จะทำทุกอย่าง ซึ่งอยากให้เรื่องความสอดคล้อง(Relevance) อยู่ในหลักสูตรการบริหารการศึกษา เรื่องการบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องกับระบบเพราะฉะนั้นการบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของระบบการศึกษาไทย ซึ่งในหลักธรรมาภิบาลถ้าเอาไปใช้ในสิ่งที่ไม่ดีไม่มีประโยชน์ หรือเป็นประโยชน์เฉพาะตนเองหรือพวกพ้อง ตรงนี้ต้องรับผิดชอบในเชิงธรรมาภิบาลหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ งบประมาณทุกบาทที่โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา หรือกระทรวงศึกษาธิการได้มาต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะคอร์รัปชันไม่ได้ตรงนี้เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ

๒. กระบวนการบริหารต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และได้ประสิทธิผล (Effectiveness)

๓. ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใส (Transparency) และมีเหตุผล (Reasonableness) เรื่องความเหตุผล มาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งมี ๓ เรื่องใหญ่ๆ คือ ๑) ทางสายกลาง (Moderation) หรือมีขมิ้มปฏิบัติ ๒) ทำอะไรต้องมีเหตุผล (Reasonableness) และ ๓) มีภูมิคุ้มกัน (Self immunity)

๔. ต้องมีระบบรับผิดชอบต่อการบริหารการศึกษา (Accountability) ต้องสร้างระบบให้มีคนรับผิดชอบ ครูใหญ่ หัวหน้าหมวด ผู้อำนวยการเขต เลขานุการ ต้องรับผิดชอบต่อสร้างตรงนี้ได้เชื่อว่าระบบจะมีธรรมาภิบาล และสามารถเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว

ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักการดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อหลักค้ำมาใช้ในการบริหาร และนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆของ

^{๒๒} เกษม วัฒนชัย, ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย, ๒๕๔๖, หน้า ๒๑.

สถานศึกษา ได้แก่การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไปในการจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี มีสุข^{๒๓}

จากที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่าการใช้ธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้นจะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารซึ่งเกิดจากการบูรณาการนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักคุ้มค่า มาปรับใช้กับการบริหารสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบาย โปร่งใสทุกขั้นตอน สามารถตรวจสอบได้

๒.๕ บทบาทผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล

ผู้บริหารนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนองค์กร การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารนั้น เจอจันทร์ จงสถิตอยู่ ได้กล่าวไว้ในการนำธรรมรัฐมาปฏิบัติ ผู้บริหารควรบริหารจัดการด้วยเป็นธรรม ให้ความยุติธรรมกับทีมงาน การตัดสินใจก็ควรให้ทีมงานมีส่วนร่วม ซึ่งให้ทุกคนเข้าใจถึงบทบาทและปัญหาที่แท้จริงในการปฏิบัติงานเพื่อการบริหารจัดการที่ดี^{๒๔}

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์และคณะ ได้กล่าวว่าผู้บริหารมีหน้าที่ประสานงานระหว่างคณะกรรมการกับพนักงานต้องมีรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำ มีการบริหารงานอย่างโปร่งใสพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลาและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมอย่างยุติธรรม^{๒๕}

ยุทธ วงฉัตรธาร ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างกระบวนการธรรมรัฐหรือการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควรเริ่มต้นด้วยความตั้งใจจริงของคณะผู้บริหารและคณะกรรมการที่เข้มแข็งซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่สามารถกันอำนาจซึ่งกันและกัน และต้องมีประสบการณ์ในการบริหารองค์กร โดยกำหนดแนวทางการบริหารซึ่งให้เห็นบทบาท และทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานร่วมกัน สร้างกระบวนการจัดการที่รัดกุม มีการพิจารณาตัดสินใจที่ดี เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย สร้างความคล่องตัวให้เกิดขึ้นในการบริหารงาน^{๒๖}

^{๒๓} กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ๒๕๔๖), หน้า ๓๐-๓๑.

^{๒๔} เจอจันทร์ จงสถิตอยู่, คนเด่น, วารสารนักบริหาร, ๒๕๔๓, หน้า ๖.

^{๒๕} ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และคณะ, ธรรมรัฐ, วารสารนักบริหาร, ๔ (๒), ๕-๑๑, ๒๕๔๓, หน้า ๓๖.

^{๒๖} ยุทธ วงฉัตรธาร, การสร้างกระบวนการธรรมรัฐ, วารสารนักบริหาร, ๔ (๒), ๑๒-๑๓., ๒๕๔๓,

ซึ่งในแวดวงการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในฐานะนิติบุคคลซึ่งได้กำหนดแนวทางการบริหารตามธรรมาภิบาล คือ

๑. รวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน การบริหารแนวใหม่จำเป็นต้องบริหารจัดการและตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลมากกว่าสามัญสำนึก ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรวบรวม จัดระบบข้อมูลและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๒. วามแผนและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การวางแผนมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารมีทิศทางในการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน สามารถดำเนินการบริหารตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

๓. ศึกษากฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ผู้บริหารมีอำนาจอย่างอิสระ ขณะเดียวกันรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนอย่างเต็มที่ ดังนั้นเพื่อป้องกันความผิดพลาดเชิงกฎหมายและการตัดสินใจของตน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกฎหมายอย่างแท้จริง

๔. การบริหารและการตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล การศึกษาเป็นการบริการสาธารณะ เพื่อให้การบริหารและการตัดสินใจที่มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารควรดำเนินงานโดยใช้องค์คณะบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๕. จัดระบบบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดทำระบบบัญชีให้ครบถ้วน ความถูกต้องตามระบบและระเบียบของทางราชการ เพื่อการบริหารของตนให้ไปด้วยความโปร่งใส^{๒๗}

ในสถาบันอุดมศึกษามีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่จะเริ่มต้นให้เป็นแบบอย่างของการเผยแพร่หลักธรรมาภิบาลในสังคมไทย ดังนั้นจึงมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติใช้ในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยของรัฐ องค์ประกอบสำคัญที่นายชวน หลีกภัย (ปอมท. ๒๕๔๑) นำเสนอไว้คือ

๑. หลักนิติธรรม คือ การทำให้กฎหมาย กฎและกติกาต่างๆ เป็นที่ยอมรับของประชาชน ให้มีการถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

^{๒๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

๒. หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ช่วยให้การดำเนินงานภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากทุจริตและคอร์รัปชัน

๓. หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญของสังคม โดยประชาชนมีความสามัคคี ร่วมมือในการทำงานเรื่องสำคัญ ตลอดจนไม่มีการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือภาคเอกชน

๔. หลักความรับผิดชอบ คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยพยายามหาทางออกที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้ กล้ารับผลการกระทำของตน

๕. หลักความคุ้มค่า คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่รู้คุณค่าทรัพยากรของชาติ และบริหารงานด้วยความประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐต้องให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน^{๒๘}

ตามทัศนะของนายอานันท์ ปันยารชุน หลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยควรมีองค์ประกอบดังนี้^{๒๙}

๑. ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และความเป็นอิสระในนโยบายการศึกษา
๒. ความรับผิดชอบต่อตัดสินใจของตนเอง
๓. การสนองตอบความต้องการของสังคม
๔. คุณภาพการศึกษา หมายรวมถึง คุณภาพของครู นักเรียน และหลักสูตร มีงบประมาณรายได้และรายจ่าย หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

^{๒๘} อ่างแก้ว, หน้า ๑๕.

^{๒๙} อานันท์ ปันยารชุน, มุมมองนายอานันท์, มติชน, (๒๕๔๒, ๒๖ กรกฎาคม), หน้า ๗.

หลักธรรมาภิบาล	ตัวชี้วัด
ความเป็นธรรม	การใช้ระบบสัญญาจ้างงานกับบุคลากรอย่างเป็นธรรมและชัดเจน
	การกำหนดช่วงระยะเวลาที่แน่นอนในการประเมิน
	การสร้างแรงจูงใจและแรงผลักดันให้บุคลากรทำงานได้เต็มที่
	ความสามารถที่จะร้องทุกข์ต่อการกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์ได้ เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา
	มีระบบบริหารการเงินและทรัพย์สินที่ชัดเจน เป็นขั้นตอน ตรวจสอบได้
	การมีอำนาจอิสระของกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์ในการพิจารณาคำอุทธรณ์ร้องทุกข์ของบุคลากร
	บุคลากรได้รับข้อดีและข้อแก้ไขในการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละช่วง
	มีการกำหนดนโยบายการเงินที่เน้นเสถียรภาพของมหาวิทยาลัยในระยะยาว
	มีการประเมินผลการใช้เงินงบประมาณจากรายได้ของมหาวิทยาลัย/คณะ สำนัก/ภาควิชาโดยพิจารณาจากผลผลิตและผลงาน โดยคณะกรรมการประเมินผลของมหาวิทยาลัย
	มีคณะกรรมการกำกับตรวจสอบการบริหารการเงินตั้งแต่ระดับภาควิชา จนถึงมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์
ความโปร่งใส	ตัวแทนบุคลากรหรือสภาอาจารย์มีส่วนร่วมในการประเมิน
	การประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบให้ประชาคมรับทราบ
	การประกาศตารางเงินเดือนและขั้นเงินเดือนให้ประชาคมรับทราบ
	กระบวนการในการพิจารณาความดีความชอบเป็นไปอย่างเปิดเผย
	การประกาศให้ประชาคมรับทราบเกี่ยวกับรูปแบบต่างๆ ของการพัฒนาบุคลากร
	มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกบุคลากรและประกาศให้ประชาคมรับทราบ
	การประกาศให้ประชาคมรับทราบเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ
	การประกาศให้ประชาคมรับทราบเกี่ยวกับแผนงาน กฎ ระเบียบของมหาวิทยาลัย
การประชาสัมพันธ์การรับสมัครบุคลากรเข้าทำงานอย่างทั่วถึงไปสู่ผู้ที่	

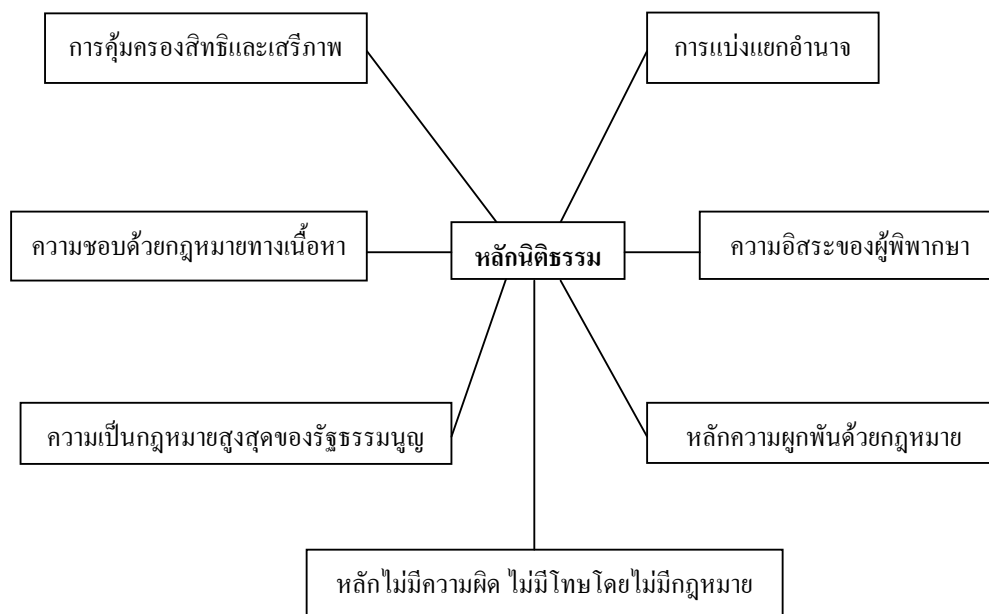
หลักธรรมาภิบาล	ตัวชี้วัด
ความโปร่งใส	มีความรู้ความสามารถในตำแหน่งต่าง ๆ
	บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์และปัญหาขององค์กร
	บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์กร
	การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อให้ตรวจสอบได้ง่าย
	ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถสื่อสารกันได้สองทาง
การมีส่วนร่วม	บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งผู้บริการ
	อธิบดีรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาคมในเรื่องนโยบาย หรือการบริหาร
	แผนงานของหน่วยงานได้มาจากความคิดของสมาชิกทุกคนในหน่วยงาน
	ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของบุคลากรส่วนใหญ่
	อธิการบดีเป็นผู้ที่คนส่วนใหญ่ในประชาคมมหาวิทยาลัย ให้การสนับสนุน
	บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาการได้รับการฝึกอบรม/การลาศึกษาต่อ ของบุคลากร
	การทำงานเป็นทีมในการบริหาร
	การตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารให้สอดคล้องกับนโยบาย
ความมีอิสระ	การใช้จ่ายต่างๆเป็นระบบเหมาะสม ถ้าวัดได้
	มีการประเมินผลการใช้งานแบบภายหลัง คือ ดูที่ผลผลิตของงาน
	การเปิดโอกาสให้ปรับเปลี่ยนแผนงานได้โดยง่าย เพื่อให้สอดคล้องกับความ เปลี่ยนแปลงทางสังคม
	ทุกหน่วยงานมีอิสระในการบริหารจัดการและหารายได้ของตนเอง โดยมีเกณฑ์กลางในการดำเนินการเหมือนกัน
ประสิทธิผล	การใช้อำนาจบริหารจากระดับสูงสู่ระดับปฏิบัติเพื่อให้เกิดเอกภาพในการ บังคับบัญชา
	ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานทางวิชาการ
	การบังคับบัญชาหลายชั้นตอนจะเป็นการประกันความถูกต้องและความ ยุติธรรม

หลักธรรมาภิบาล	ตัวชี้วัด
ประสิทธิผล	ข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหาผู้บริหารควรเปิดเป็นความลับ เพื่อรักษาสิทธิส่วนบุคคล
	อธิการบดีควรมีอำนาจบริหารงานอย่างอิสระ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด
ความคล่องตัว	การลดจำนวนขนาดสรางการบริหารงานของมหาวิทยาลัย
	คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยมีขนาดเล็กเพื่อความคล่องตัวในการบริหาร

แผนภูมิ ๒.๑ หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน

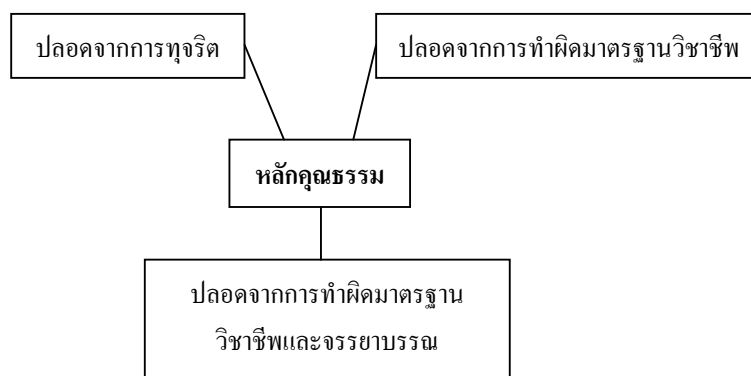
สำหรับสถาบันพระปกเกล้า ได้มีการจัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี (The Development of Indicator for Measuring Good Governance) ซึ่งมาจากแนวคิดว่าการบริหารจัดการที่ดีมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ เป็นการทำงานอย่างมีหลักการ มีความรับผิดชอบ สามารถอธิบายเหตุและผลต่อหน้าสาธารณะได้ เป็นการทำงานที่มีความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้ รับรู้ได้ในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ร่วมจัดการสังคมในลักษณะประชาคม และสมาชิกในสังคมเคารพสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน ฐูหน้าที่ของตนเอง เคารพกฎระเบียบของสังคม โดยมีขอบเขตการศึกษาตามการบริหารจัดการที่ดีและแนวทางที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การจัดการที่ดีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ และ ๙ สะท้อนหลักการบริหารที่ดี ๖ ประการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม พ.ศ.๒๕๔๒ ผลการศึกษาพบว่าผลการบริหารจัดการที่ดีทั้ง ๖ หลักมีความเหมาะสมในการอธิบายการบริหารจัดการที่ดี โดยประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญดังนี้

(๑) หลักนิติธรรม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความผูกพันต่อกฎหมายของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานได้มาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานยึดหลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และการทำงานภายใต้กฎระเบียบสูงสุด

แผนภูมิ ๒.๒ แนวคิดเรื่องหลักนิติธรรม^{๑๐}

(๒) หลักคุณธรรม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญ คือ การปลอดคอร์รัปชัน การปลอดจากผู้ทำผิดวินัย การปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

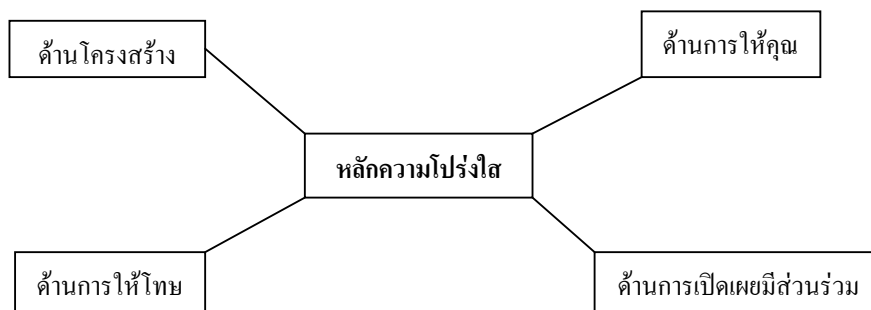

แผนภูมิ ๒.๓ แนวคิดเรื่องหลักคุณธรรม^{๑๑}

^{๑๐}สถาบันพระปกเกล้า, *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*, (กรุงเทพมหานคร:คุรุสภาลาดพร้าว ๒๕๕๔), หน้า ๒๕.

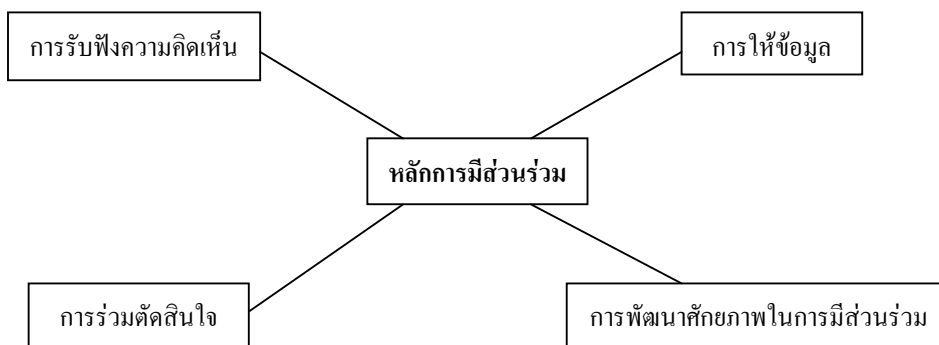
^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘.

(๓) หลักความโปร่งใส ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ ความโปร่งใสด้านโครงสร้างของระบบ ด้านระบบการให้คุณ ด้านระบบการให้โทษ และด้านการเปิดเผยของระบบงาน

แผนภูมิ ๒.๔ แนวคิดเรื่องหลักความโปร่งใส^{๓๒}

(๔) หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หลักการให้ข้อมูลข่าวสาร หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระบวนกาตัดสินใจและหลักการพัฒนาขีดความสามารถในการมีส่วนร่วม

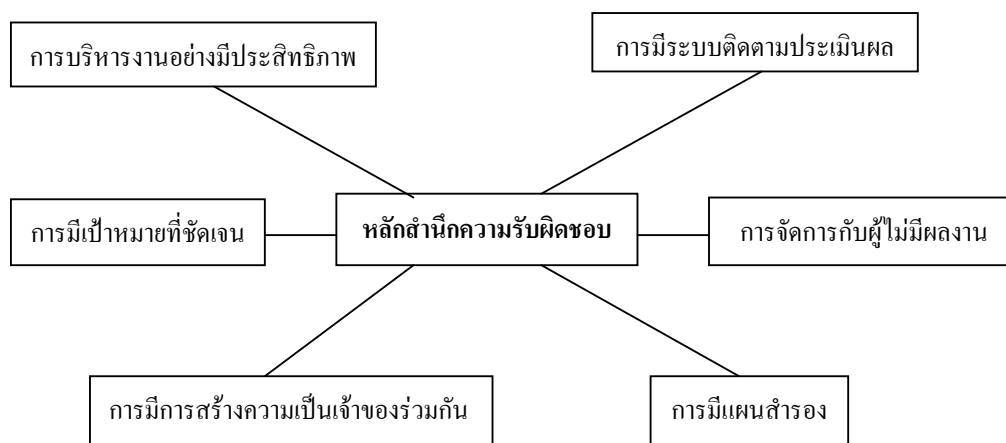

แผนภูมิ ๒.๕ แนวคิดเรื่องหลักการมีส่วนร่วม^{๓๓}

^{๓๒} อ่างแล้ว, หน้า ๒๘.

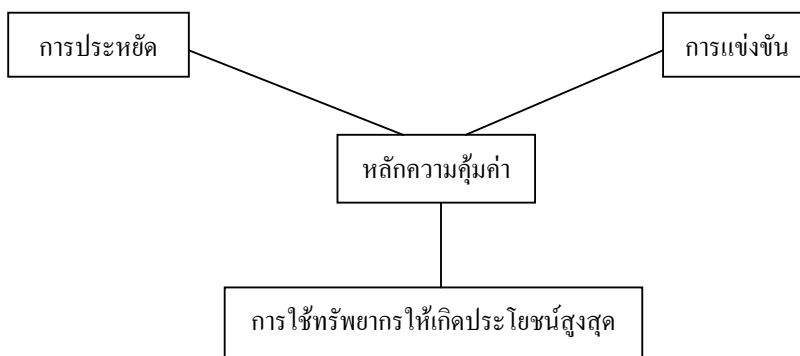
^{๓๓} อ่างแล้ว, หน้า ๖๔.

(๕) หลักสำนึกความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หน่วยงานมีการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบติดตามประเมินผล มีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน และหน่วยงานมีแผนสำรอง

แผนภูมิ ๒.๖ แนวคิดเรื่องหลักความรับผิดชอบ^{๓๔}

(๖) หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ การประหยัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความสามารถในการแข่งขัน

แผนภูมิ ๒.๗ แนวคิดเรื่องหลักความคุ้มค่า^{๓๕}

^{๓๔} อ่างแล้ว, หน้า ๘๕.

^{๓๕} อ่างแล้ว, หน้า ๘๖.

จากแนวคิด ผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่าการบริหารจัดการ การศึกษาโดยผู้บริหารศึกษาในฐานะที่สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ผู้บริหารควรนำ หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัดการ การศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๒.๕.๑ ธรรมาภิบาลในประเทศต่างๆ

ธรรมาภิบาลและการปฏิรูปองค์กรของรัฐในสหรัฐอเมริกา หลักการปกครองที่ดีได้รับการยอมรับ และถือปฏิบัติอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกาแต่ไม่ได้เป็นที่รู้จักในนามของ Good Governance กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาได้พยายามเริ่มปฏิรูป การบริหารภาครัฐครั้งแรกช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ – ๒๔๘๐ ซึ่งในสมัยของประธานาธิบดี Roosevelt โดยรัฐบาลได้ออกกฎหมายว่าด้วยการ ปฏิรูป องค์กรของรัฐ พ.ศ. ๒๔๗๕ เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสำนักงาน ประธานาธิบดี กฎการปฏิรูปองค์กรของรัฐนี้ได้ถูกนำมาปฏิบัติและการปรับใช้กับแต่ละสมัยจนถึง ปัจจุบันนี้^{๓๖}

ในสมัยของประธานาธิบดี Clinton (พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๔๓) สหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้ง National Performance Review : NPR เพื่อทำการตรวจสอบประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐและ ได้ผ่านกฎหมายที่เรียกว่า Good Governance Performance and Results Act : GPRA เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ทุกหน่วยงานของรัฐต้องส่งแผน ๕ ปี ของการพัฒนางาน ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ หลักการ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และหลักการประเมินผล ระเบียบดังกล่าวนี้ทำให้แต่ละหน่วยงาน ของรัฐตระหนักถึงประสิทธิภาพของการทำงานของตนเอง และช่วยทำให้มีการประเมินเพื่อทราบ ปัญหาและจุดบกพร่องของหน่วยงานได้ชัดเจนขึ้น ครั้นถึงตอนปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ประธานาธิบดี Clinton ได้อนุมัติและเร่งรัดให้มีการปฏิรูปองค์กรรัฐเพิ่มเติม ซึ่งรวมการลดขนาดของหน่วยงาน ตัด ตอนกฎระเบียบต่าง ๆ ที่รุ่มร่ามลงถึงประมาณครึ่งหนึ่งของระเบียบปฏิบัติที่บังคับใช้อยู่ ณ ขณะนั้น และยังได้เร่งให้ทุกหน่วยงานหลังจากมีการนำไปสู่การปฏิบัติเพียงระยะเวลา ๑ ปี เท่านั้น สหรัฐอเมริกาสามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ได้ถึง ๑ ใน ๔ ของแผนงานทั้งหมด ส่วนหนึ่งที่

^{๓๖}United Nations, **The Special Initiative on Africa** ,(New York: Harper and Row), 1998. P56.

ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จกับแผนปฏิรูปราชการได้อย่างรวดเร็วเป็นเพราะรัฐบาลสหรัฐอเมริกาจัดสรรเงินทดแทนให้กับพนักงานที่สมัครใจลาออกก่อนถึงกำหนดเกษียณราชการ ในการปฏิรูปให้องค์กรขนาดเล็กลงมีการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ย่อมมีความจำเป็นในการใช้คนน้อยลงแต่คงทำงานที่มีคุณภาพไว้

นอกจากนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการปฏิรูปองค์กรของรัฐในสหรัฐอเมริกาคือ การระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานย่อยต่าง ๆ และค้นหาความต้องการของกลุ่มองค์กรที่จะถูกปฏิรูปโดยให้ช่วยกันตอบคำถามหลักดังต่อไปนี้

๑. ถ้าหากหน่วยงานขององค์กรใดองค์กรหนึ่งถูกยุบ เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นว่าหน่วยงานใดจากภาครัฐหรือเอกชน สามารถดำเนินงานแทนหน่วยงานที่จะถูกยุบ

๒. ถ้าหากมีกิจกรรมบางอย่างของประเทศที่รัฐยังดำเนินงานไม่เสร็จ เจ้าหน้าที่ในองค์กรคิดว่ารัฐควรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานดังกล่าวหรือไม่ เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิผลการบริการต่อลูกค้าหรือประชาชน

๓. เจ้าหน้าที่ในองค์กรคิดว่าลูกค้าทั่วไปของคนไม่เฉพาะกลุ่มผู้ที่มีส่วนเสียส่วนได้โดยตรงจะรู้สึกอย่างไรกับการยุบหน่วยงานดังกล่าว

ผลการปฏิรูปองค์กรของรัฐตามคำแนะนำของ National Performance Review : NPR เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิผล ส่วนตัวชีวิต ได้แก่ ต้นทุนประโยชน์ กฎระเบียบ มาตรฐานการให้บริการ ขนาดและโครงสร้างของรัฐ การให้ข้อมูลข่าวสาร และความไว้วางใจ

จะเห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกาเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรของรัฐเป็นหลัก เนื่องจากระบบราชการค่อนข้างเทอะทะ พนักงานขาดขวัญและกำลังใจ ความล่าช้าของระเบียบราชการต่าง ๆ และความไม่เหมาะสมระหว่างผลของการดำเนินงานและผลตอบแทน ดังนั้น NPR จึงเน้นที่การพัฒนาองค์กร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ความล่าช้าของระเบียบราชการต่าง ๆ และความไม่เหมาะสมระหว่างผลของการดำเนินงานและผลตอบแทน ดังนั้น NPR จึงเน้นที่การพัฒนาองค์กร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจของพนักงานและปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพขององค์กรรัฐ ระบบการเมืองและเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ถูกหล่อหลอมมาจากระบอบประชาธิปไตยเสรีและระบอบทุนนิยมประเทศ สหรัฐอเมริกาจึงได้มีการพัฒนา สร้างพื้นฐาน และให้ความสำคัญด้านกฎหมาย ความเสมอภาค ความโปร่งใส การตรวจสอบ คุณภาพชีวิต และสิทธิมนุษยชน พื้นฐานดังกล่าวค่อนข้างเข้มแข็งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาทั่วไป อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาก็มีการปรับปรุงด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างต่อเนื่อง ปัญหาปัจจุบันที่สหรัฐอเมริกาให้ความสนใจไม่ใช่อยู่ที่ว่า “รัฐควรทำอะไร” เพื่อพัฒนาประเทศ แต่ที่ว่า “รัฐควรทำอะไร” เพื่อให้ประเทศและประชาชนมีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ทำท่ายิ่งสำหรับ สหรัฐอเมริกา คือการผสมผสานและปรับใช้ องค์ประกอบอื่น ๆ ของธรรมาภิบาล ให้เสมือนหนึ่งเป็นวัฒนธรรมขององค์กรมากกว่าที่จะต้อง มีหน่วยงานแยกต่างหากที่ต้องคอยตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานอยู่ตลอดเวลา

ธรรมาภิบาลกับกองทัพ : การควบคุมทหารและพลเรือน การควบคุมทหารโดยพล เรือนหรือการให้พลเรือนมีอำนาจในกิจการทหารนั้น เป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหาร (Civil – Military Relations) แนวคิดเรื่องนี้เป็นผลจากการ นำเสนอของ แซมมวล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) ในผลงานทางวิชาการปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ที่ ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน งานดังกล่าวจัดว่าเป็นตำราหลักของการศึกษาบทบาท ทหารกับการเมือง (The Soldiers and The State)^{๓๓}

รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนและทหารในสังคมอเมริกันก็คือ การ ควบคุมทหาร โดยพลเรือน ซึ่งหลักการควบคุมทหาร โดยพลเรือนนี้ได้รับการยอมรับเป็น องค์ประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยโดยตะวันตกมาโดยตลอด จนกลายเป็นหลักการใน การพิจารณาระดับหรือสถานะของระบอบประชาธิปไตยของประเทศกำลังพัฒนา แนวความคิดใน เรื่องของการควบคุมทหาร โดยพลเรือนที่เกิดขึ้นในสังคมอเมริกันอาจใช้เป็นกรณีศึกษาในเรื่องนี้ กองทัพกับธรรมาภิบาลในระบบการเมืองไทยได้หลักการควบคุมทหารโดยพลเรือนคือการจัดการ ความรับผิดชอบของพลเรือนในกิจการด้านทหารและด้านความมั่นคง และขณะเดียวกันก็ให้ผู้นำ ทางทหารมีช่องทางติดต่อโดยตรงกับผู้นำในระดับสูงของรัฐบาล การควบคุมทหาร โดยพลเรือน นั้นมิได้หมายถึงการให้ฝ่ายพลเรือนได้เข้าไปเป็นผู้ที่ครอบงำและแทรกแซงกองทัพ หลักการ ควบคุมทหาร โดยพลเรือนจึงเป็นการที่พลเรือนได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้ทหารควบคุมทหาร กันเอง หลักการนี้หากย้อนกลับไปถึงเจตนารมณ์ของผู้สร้างรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาก็คือกลัว ว่าอำนาจทางทหารจะถูกรวมศูนย์อยู่ในมือของนักการเมืองมากกว่าความกลัวว่าอำนาจทางทหารจะ ตกอยู่กับมือของนายทหาร ฉะนั้นการควบคุมทหารโดยพลเรือน ได้แก่ การมอบความรับผิดชอบ กิจการด้านการทหารและความมั่นคงให้แก่พลเรือน ขณะเดียวกันก็จำกัดขอบเขตการใช้อำนาจทาง ทหารของฝ่ายพลเรือนด้วยแนวความคิดการควบคุมโดยพลเรือนมีต้นรากทางความคิดที่ย้อนกลับไป ตั้งแต่ยุคอาณานิคม ปัญหานี้บรรดาผู้สร้างรัฐธรรมนูญอเมริกาได้เห็นตั้งแต่ในสมัยที่สหรัฐอเมริกา ยังอยู่ภายใต้ระบบอาณานิคมของอังกฤษ ก็คือ ทำอย่างไรจะควบคุมไม่ให้มีอำนาจทางทหารอย่าง ไม่ถูกต้อง การที่อำนาจทางทหารทั้งการประกาศสงครามและการทำสงครามถูกมอบไว้ในมือของ กษัตริย์อังกฤษ ทำให้เกิดการใช้อำนาจทางทหารอย่างไม่ชอบธรรมต่ออาณานิคมชาวอเมริกัน การ

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

ใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องเช่นนี้กลายเป็นชนวนสำคัญที่นำไปสู่การเกิดสงครามกึ่งเอกราชของชาวอเมริกันขึ้น จนทำให้อังกฤษเป็นฝ่ายพ่ายแพ้และต้องถอนตัวออกไปจากการปกครองสหรัฐอเมริกาในที่สุด

หลักการที่สำคัญที่เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติกับกองทัพในรัฐธรรมนูญอเมริกัน มี ๒ ประเด็นหลัก คือ

๑. หลักการควบคุมทหารโดยพลเรือน

๒. หลักการของการแยกอำนาจและการตรวจสอบ – ถ่วงดุล

๑) การแยกอำนาจของพลเรือนในการควบคุมกองทัพ เป็นการแยกอำนาจของการประกาศสงครามและการทำสงครามออกจากกัน โดยอำนาจในการประกาศสงครามเป็นของรัฐบาล (รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา อนุมาตรา ๘, มาตรา ๑) และให้อำนาจในการดำเนินสงครามของประธานาธิบดี ทั้งนี้ประธานาธิบดีมีฐานะเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด (อนุมาตรา ๒, มาตรา ๒) โดยหลักการของแยกอำนาจทางทหารออกจากกันคือ ความพยายามไม่ให้อำนาจทางทหารอยู่ในมือของสถาบันการเมืองของพลเรือนเพียงสถาบันเดียว ซึ่งสภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างสถาบันของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร

๒) การแยกอำนาจในสถาบันของฝ่ายบริหาร โดยมีการแยกอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐ เช่น รัฐบาลออกกฎหมายสำหรับการปกครองและการควบคุมกองกำลังทางบกและทางอากาศ (อนุมาตรา ๘, มาตรา ๑) ส่วนการระดมกองกำลังทหารอาสาสมัคร (National Guard) ให้เป็นไปตามกฎหมายของสหพันธ์และการแต่งตั้งผู้มีหน้าที่ในการบังคับบัญชา ก็เป็นเอกสิทธิ์ของแต่ละมลรัฐ^{๓๘}

จากหลักการทั้ง ๒ ประการ ของรัฐธรรมนูญของอเมริกัน ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าหลักการควบคุมพลเรือนก็คือ การแยกอำนาจของพลเรือนในการควบคุมกองทัพ เพราะการลดอำนาจทางการเมืองของทหารก็คือ การเพิ่มอำนาจของพลเรือนในเงื่อนไขของการจัดความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารในสังคมนั้น ๆ แต่การให้อำนาจของพลเรือนเพิ่มมากขึ้นนี้ได้เป็นการยอมให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของพลเรือนมีอำนาจสมบูรณ์เหนือกองทัพจนกลายเป็นการครอบงำกองทัพได้ ปรากฏการณ์ที่เห็นนกระบวนการควบคุมทหารโดยพลเรือนของสังคมทางการเมืองอเมริกันก็คือการทำงานร่วมกันระหว่างประธานาธิบดีกับรัฐบาล การที่มีความเห็นร่วมกันหรือแตกต่างกันย่อมเป็นภาพสะท้อนหลักการในเรื่องการแยกอำนาจและการใช้การตรวจสอบ – ถ่วงดุลโดยทั่วไปในระบบทางการเมือง สมดุลของอำนาจดังกล่าวอาจโน้มเอียงไปยังสถาบันใดสถาบัน

^{๓๘} อ่างแล้ว, หน้า ๖๐.

หนึ่งได้ในแต่ละช่วงเวลาของสถานการณ์ทางการเมือง ฉะนั้น การควบคุมโดยพลเรือนในระบบทางการเมืองอเมริกันจะมีประธานาธิบดีในฐานะหัวหน้าของฝ่ายบริหาร ใช้อำนาจในการควบคุมโดยพลเรือนผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “อำนาจในการควบคุมของประธานาธิบดี (Presidential Control)” และรัฐสภาใช้อำนาจในกระบวนการของ “อำนาจในการควบคุมของรัฐสภา (Congressional Control)” การควบคุมนี้เป็นการแยกอำนาจระหว่างประธานาธิบดีกับรัฐสภา มิใช่เป็นการควบคุมพลเรือนโดยแยกอำนาจระหว่างพลเรือนกับทหาร และหลักการเหล่านี้หากพิจารณาย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ของการสร้างประเทศของสหรัฐอเมริกา ก็คือ ผลผลิตของกระบวนการรัฐธรรมนูญที่ถูกสร้างขึ้นตั้งแต่ยุคหลังสงครามเอกราชของสหรัฐอเมริกา และได้รับการยอมรับและใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน^{๓๕}

๒.๕.๒ ธรรมเนียมปฏิบัติในประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ได้นำหลักธรรมเนียมปฏิบัติมาช่วยในการปฏิรูปภาครัฐหลังภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย โดยจัดตั้งโครงการ Philippine Quality Award : PQA ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อสร้างคุณภาพของหน่วยงานภาครัฐด้วยการใช้คุณลักษณะของ Total Quality Management : TQM มาเป็นเครื่องมือนำไปสู่หลักธรรมเนียมปฏิบัติของประเทศ PQA จะประเมินคุณลักษณะของ TQM ๗ ประการ ซึ่งแต่ละคุณลักษณะมีความสอดคล้องกับการชี้วัดระดับการมีธรรมภิบาลในองค์ประกอบต่างๆ^{๓๖}

๑. ความรับผิดชอบต่อความต้องการของประชาชนและความสามารถในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐได้ (Public Accountability)

๒. คุณภาพของความโปร่งใสในการดำเนินงานทุกอย่างของรัฐและความสามารถในการให้บริการข้อมูลที่ต้องการและรวดเร็วของหน่วยงานของรัฐ (Transparency)

๓. ระดับคุณภาพของการให้บริการประชาชนภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ (Efficiency)

๔. การให้ความสำคัญกับผลการดำเนินงานและเจือจางของทรัพยากร (Results Focus)

๕. การประสานงานและความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้บริการที่ดีแก่ประชาชน (Empowerment)

๖. ความคงเส้นคงวาและความยุติธรรมในการปฏิบัติทางกฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบาย (Predictability of Policies)

^{๓๕} อ่างแก้ว, หน้า ๖๑.

^{๓๖} อ่างแก้ว, หน้า ๖๒.

๗. การพัฒนาคุณภาพของชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน (Social Development Orientation)

๘. การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการในราคา ย่อมเยา (Competitiveness)

๙. ความยืดหยุ่นของโครงสร้างของรัฐ และการที่มีกลไกของรัฐที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มี ส่วนได้ส่วนเสียสามารถแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐ (Participation)

๑๐. ศักยภาพและความเป็นไปได้ของการบริหารของหน่วยงาน (Sound Economic Management)

จะเห็นว่า ผู้นำและผลการดำเนินงานขององค์กรเป็นตัวชี้วัดหลักของทั้ง ๑๐ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล และระดับความโปร่งใสของหน่วยงาน นอกจากจะวัดได้จาก คุณลักษณะของผู้นำ และผลการดำเนินงานขององค์กรแล้ว ยังสามารถวัดได้จากกลยุทธ์และ แผนงาน การใช้ข้อมูลขององค์กร และขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นต้น

อาจสรุปได้ว่าฟิลิปปินส์ใช้โครงการ PQA ช่วยในแต่ละหน่วยงานตระหนักถึง ความสำคัญในการให้บริการที่ดี มีคุณภาพต่อลูกค้าหรือประชาชน การมีผู้นำที่มีความสามารถ การ ให้ประชาชนและทีมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจของหน่วยงาน การใช้ข้อมูล งบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ ที่มีอย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความ โปร่งใสและตรวจสอบได้ของขั้นตอนการดำเนินงานและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชน

การพัฒนา Total Quality Management : (TQM) ไปสู่ Total Quality Governance : (TQG)

Total Quality Management : TQM เป็นแนวทางที่เน้นความต้องการของลูกค้าและ การสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้า ซึ่งธุรกิจที่มาใช้ปฏิบัติและประสบความสำเร็จในการเพิ่ม ประสิทธิภาพของการดำเนินกิจการ โดยธรรมาภิบาลให้บริการให้มีความสะอาด รวดเร็ว แม่นยำ หลากหลาย และรับผิดชอบในการให้บริการและขายสินค้า ดังนั้นจึงมีผู้พยายามนำหลักการนี้มา ปรับเป็นแนวทางในการบริหารการจัดการในภาครัฐ โดยให้ความสำคัญแก่ประชาชนเช่นเดียวกับ ลูกค้าของบริษัท (Citizen – Customer) เน้นการให้บริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือ Total Quality Governance : TQG ปกติแล้วรัฐบาลส่วนใหญ่หลังจากที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อเข้ามาดำรง ตำแหน่งแล้วมักจะไม่ได้ตระหนักว่าตนเองเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชนด้วยเงินภาษีของประชาชน Bolognaise ได้ตั้งข้อสังเกต ๔ ประการเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ได้คำนึงถึงสิทธิของ ประชาชน ข้อสังเกตดังกล่าวมีดังนี้

๑. งบประมาณของรัฐไม่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของประชาชน – เงินงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐไม่ได้รับโดยตรงจากประชาชน แต่เป็นการจัดสรรงบประมาณโดยผ่านสภานิติบัญญัติและฝ่ายคลัง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงได้ทำงานเพื่อเอาใจหัวหน้าหรือผู้ที่มีส่วนในการจัดสรรงบประมาณ และหารัฐให้บริการประชาชนได้ดีก็ไม่มีผลกระทบต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด ซึ่งตรงข้ามกับภาคธุรกิจ ถ้าหากลูกค้าไม่พอใจการให้บริการหรือสินค้าของบริษัทใดก็มีผลกระทบต่อยอดขายและกำไรของบริษัทนั้น

๒. รัฐเป็นผู้ผูกขาดการให้บริการ - รัฐไม่มีคู่แข่งและประชาชนไม่มีสิทธิเลือก ดังนั้นจึงไม่มีแรงผลักดันหน่วยงานของรัฐให้ปรับปรุงให้การบริการที่ดีและการเพิ่มประสิทธิภาพ

๓. เอกสิทธิ์ความคุ้มครองระหว่างการถูกดำเนินคดี – ในระบอบประชาธิปไตยผู้บริหารของรัฐมักได้รับการยกเว้นในการถูกดำเนินคดีระหว่างวาระที่ดำรงตำแหน่ง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารระดับสูงเหล่านั้น จะขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๔. ขาดการแสดงความคิดเห็นของประชาชน - เนื่องจากประชาชนเมื่อหน้ากับการปฏิบัติงานที่ไม่ได้คุณภาพของรัฐมาเป็นเวลานาน และเคยชินกับการให้เงินพิเศษกับเจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้รับการบริการที่รวดเร็ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นวัฒนธรรมที่ผิด ๆ ในระบบราชการ

สหรัฐอเมริกาได้นำหลักการนี้ไปใช้ในส่วนกลางบริหารท้องถิ่น โดยให้มีหน่วยลูกค้าสัมพันธ์และจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการ และความพึงพอใจในการบริการและสินค้า อีกทั้งมีการติดตามผลร้องเรียนจากลูกค้า นอกจากสหรัฐอเมริกาจะประสบความสำเร็จอย่างสูงในการสร้างความประทับใจในการให้บริการแก่ประชาชนแล้ว ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคิดสร้างสรรค์ใหม่

๒.๕.๓ ธรรมชาติของบริการในอินโดนีเซีย

การปราบปรามคอร์รัปชันในอินโดนีเซีย คอร์รัปชันจัดว่าเป็นปัญหาใหญ่ประการหนึ่งของอินโดนีเซีย ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาและสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและระดับความรุนแรงของปัญหา การคอร์รัปชันที่อินโดนีเซียเผชิญอยู่นั้นสามารถวัดได้จากสภาวะ และสถานภาพทางเศรษฐกิจผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และด้วยความช่วยเหลือ และทุนสนับสนุนจากนโยบาย การต่อต้านคอร์รัปชันของ Asian Development

Bank : ADB ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กลายเป็นแรงผลักดันให้อินโดนีเซียต้องปราบปรามคอร์รัปชันทุกระดับละปฏิรูปภาครัฐไปสู่การมีธรรมาภิบาลอย่างจริงจังและมีกรอบแนวทางกว้างดังต่อไปนี้^{๔๐}

๑. การกระตุ้นให้มีการแข่งขันทางการค้าโดยชอบธรรม - เนื่องจากความไม่โปร่งใสของกลไกทางการตลาดและการที่ไม่มีระบบการตรวจสอบที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดการคอร์รัปชันและการไม่ได้คุณภาพและมีราคาแพง ดังนั้นการกระตุ้นให้มีความเสมอภาคในการแข่งขันเสรีเป็นไปตามกติกาและกลไกธรรมชาติของตลาด การบั่นทอนอำนาจของการผูกขาดของนายทุน และช่วยผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้ขายสินค้าไม่รายเล็กหรือรายใหญ่มีความเสมอภาคในการปรับปรุงคุณภาพและราคาของสินค้าเมื่อช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ามีการแข่งขันกัน โดยชอบธรรมและไม่มีการขู่ข่มสำหรับการคอร์รัปชัน อำนาจการซื้อขายสินค้าน้อยเป็นของประชาชน

๒. ส่งเสริมให้การบริหารของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพโปร่งใสและตรวจสอบได้ ระบบระเบียบราชการมีส่วนเอื้อให้เกิดการคอร์รัปชันในหน่วยงานและทำให้การบริการทั่วไปแก่ประชาชนด้อยประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการบริหารของรัฐไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินเดือน สวัสดิการ โครงสร้างที่ซับซ้อน กฎระเบียบและขั้นตอนในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้อันจะไม่เปิดช่องว่างให้เกิดการคอร์รัปชันในทุกระดับของหน่วยงาน

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน - ประชาชนมีความเบื่อหน่ายที่มีต่อความไม่จริงจังในการ แก้ปัญหาและความไม่สนใจในเสียงหรือความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลและนักการเมืองมาเป็นเวลานาน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนไม่เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองประเทศเร่งตอบสนองความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานของรัฐและนักการเมือง

๒.๕.๔ ธรรมาภิบาลในประเทศบอสซวานา

นับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ประเทศบอสซวานาเริ่มมีการบริการจัดการที่เป็นประชาธิปไตย มีพรรคการเมืองหลายพรรค ปัจจุบันบอสซวานาเป็นประเทศที่ถือว่าแตกต่างจากประเทศในกลุ่ม Sub - Saharan Africa เพราะว่ามีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ ไม่มีการปฏิวัติรัฐประหารเหมือนประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ทั้งนี้บอสซวานาได้รักษาลักษณะนิรโทษกรรม และหลักประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่องทางการเมือง ความเชื่อในศาสนา อีกทั้งมีการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมทุกๆ ๕ ปีอย่าง

^{๔๐}อ้างแล้ว, หน้า ๖๕.

ต่อเนื่อง (SIA ๑๕๕๘) จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาพรรคการเมืองชื่อ Botswana Democratic Party (BDP) ได้รับการเลือกตั้งอย่างท่วมท้นตลอดมา ยกเว้นปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่พรรคฝ่ายค้านคือ Botswana National Front (BNF) ได้ชนะการเลือกตั้ง การเมืองลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม จะอย่างไรก็ตามแม้บอซวานาจะมีการบริหารการปกครองที่ดี แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่าภูมิคุ้มกันดังกล่าวจะยั่งยืนหรือไม่ ในสมัยการปกครองของพรรค BNF รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานที่ช่วยจัดปัญหาคอร์รัปชันโดยใช้ชื่อว่า The Directorate on Corruption and Economic Crime

นอกจากนี้ยังเตรียมการที่จะจัดตั้งสำนักงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ (Office of the Ombudsman) เพื่อเป็นการให้หลักประกันการบริการที่ดีของรัฐแก่ประชาชน การที่ประเทศบอซวานาได้ชื่อว่าประสบความสำเร็จในการบริหารการจัดการที่ดี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในแถบแอฟริกาเป็นเพราะว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์คือ สื่อ องค์กรประชาสังคม การบริการสาธารณะ กระบวนการยุติธรรมและสถาบันประชาธิปไตย อาจกล่าวได้ว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่มีส่วนส่งเสริมให้บอซวานาประสบความสำเร็จในการบริหารการจัดการที่ดีคือ ผู้นำกับประชาชนต่างก็ได้รับประโยชน์ที่เอื้อต่อกันและกันจากการมีธรรมาภิบาล นอกจากนี้ประชาชนปไตยยังเป็นกระบวนการที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นธรรมาภิบาลจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปกครองเป็นไปด้วยดี ดังเห็นได้จากตัวชี้วัดและตัวอย่างตัวชี้วัดในประเทศบอซวานา ดังแผนภูมิ ๒.๘

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างตัวชี้วัด
การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม	การจัดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิก	การมีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (National Assembly)
การเลือกตั้งที่มีความชอบธรรม	การมีองค์กรกำกับกับการเลือกตั้ง (Supervisor of Elections)
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง (Electoral Law)	สิทธิในการเลือกตั้งเปลี่ยนจาก ๒๑ ปี เป็น ๑๘ ปี
	ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งไม่เกิน ๒ สมัย ๆ ละ ๕ ปี
องค์กรจัดการเลือกตั้ง	การมีคณะกรรมการการเลือกตั้งอิสระ (Independence Electoral Commission)
สื่ออิสระ	การอนุญาตให้เอกชนมีสถานีวิทยุเป็นของตนเอง
ประชาสังคม	องค์กรสตรี, องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม, กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

ตัวชี้วัด	ตัวอย่างตัวชี้วัด
ความร่วมมือกันระหว่างสื่อมวลชนกับองค์กรประชาสังคม	Botswana Human Rights Centre
กฎหมายตรวจสอบสมาชิกรัฐสภา	การแสดงความซื่อสัตย์สุจริตของสมาชิกรัฐสภา
การควบคุมประสิทธิภาพขององค์กรวิสาหกิจ	การจัดตั้งหน่วยติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรวิสาหกิจ (Public Monitoring Unit, Ministry of Finance and Developed Planning)
การต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี	การจัดตั้งองค์กรเฉพาะที่ดูแลเรื่องสิทธิสตรี (The Democracy Project of the University of Botswana and Emang Basadi – Women Stand – up for Your Rights)
การให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ	องค์กรเฉพาะเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Kgotla)
บริการสาธารณะ	การจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการบริการสาธารณะ (Public Service Commission)
ความยุติธรรม	การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกิจการด้านความยุติธรรม (Judicial Service Commission)
การจัดการนอรรายทุจริตบังหลวง	การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการคอร์รัปชันและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Directorate on Corruption and Economic Crime)
หลักประกันการบริการที่ดีของรัฐ	การมีสำนักงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ (Office of the ombudsman)

แผนภูมิ ๒.๘ ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในประเทศบอสวานา^{๔๒}

การใช้ธรรมาภิบาลในต่างประเทศสามารถสรุปได้เป็น ๒ ส่วน คือในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา จะเห็นได้ว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ และปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรของรัฐ การที่ระบบการเมืองและเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เติบโตมาจากระบอบประชาธิปไตยและทุนนิยม จึง

^{๔๒} อ่างแล้ว, หน้า ๗๒.

ได้ปูพื้นฐานกฎหมายที่ยุติธรรม ให้ความสำคัญต่อความเสมอภาค ความโปร่งใส การตรวจสอบ คุณภาพชีวิตและสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันสหรัฐฯ ยังมีความพยายามที่จะปรับการทำงานขององค์กร ของรัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้กลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร มากกว่าการที่จะต้องมืองค์กรคอยตรวจสอบ หรือจับผิดการทำงาน

ในขณะที่ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบอสซาวานา ก็กำลัง อยู่ในช่วงของการนำธรรมาภิบาลไปปรับใช้ เพื่อเป็นกลไกที่ช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศให้ดีขึ้น สร้างระบบการทำงานในองค์กรของรัฐให้มีความโปร่งใส และชัดเจน ทั้งนี้ การมีธรรมาภิบาลก็จะทำให้ต่างประเทศเกิดความเชื่อมั่นต่อการลงทุนได้

ในประเทศฟิลิปปินส์มีความก้าวหน้าในการนำหลัก Total Quality Management ให้ เข้าสู่ Total Quality Governance ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักการดำเนินงานของธุรกิจที่เน้น ประสิทธิภาพของการจัดการ ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีความพยายามในการใช้ธรรมาภิบาลเพื่อ แก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันและพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ส่วนประเทศบอสซาวานาได้มีการปรับใช้ ธรรมาภิบาลในองค์กรต่างๆ รวมถึงการจัดตั้งองค์กรใหม่ที่ใช้หลักธรรมาภิบาลนอกจากนั้น ตัวชี้วัด ธรรมาภิบาลบางตัวชี้วัดของต่างประเทศอาจนำมาปฏิบัติได้ในประเทศไทย หากแต่สมควรจะต้องมี การประเมิน ตรวจสอบ หรือวิจัยเพื่อคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมต่อประเทศไทยต่อไปจาก การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พอจะสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ประการทั้งจากภายในและภายนอก ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะนำ โรงเรียนไปสู่ความมีประสิทธิภาพและความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำสูงเป็นคนกล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิ ภาวะทางอารมณ์สูง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความจริงใจ ในการบริหารจัดการผู้บริหาร สามารถใช้เทคนิควิธีและหลักการต่างๆ ที่หลากหลายมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ และปัจจัยแวดล้อม หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการ จัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อันมีหลักพื้นฐาน ๖ ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นหลักการบริหารงานที่ดีให้ผู้บริหารตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ อย่างถูกต้องและเสมอภาค ยึดมั่นในสิ่งที่ดีงามเป็นแบบอย่างแก่บุคลากร ในโรงเรียน เน้นความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจปัญหา

และประเมินผลการบริหารโรงเรียนอย่างเที่ยงธรรม มีความรับผิดชอบ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยธรรมะจึงมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในฐานะที่เป็นผู้บริหารมืออาชีพและเป็นกลไกหลักสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) หรือหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักสำคัญในการบริหารงานต่อไป

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแบบธรรมาภิบาลพอที่จะสรุปได้ว่า การบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลต้องอาศัยปัจจัยหลายประการในการบริหารให้มีประสิทธิภาพซึ่งอาจสรุปเป็นดังนี้ คือผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งข้อกฎหมาย กฎข้อบังคับ องค์ความรู้ทางการบริหารในด้านต่างๆ เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพในการบริหาร เนื่องจากการบริหารแบบธรรมาภิบาลนั้นผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจ การวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารจะต้องยึดหลักพุทธศาสนาในการบริหาร โดยนำหลักธรรมมาบูรณาการกับการบริหารแบบธรรมาภิบาลซึ่งจะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของคนในองค์กรซึ่งหลักธรรมที่สำคัญที่ควรนำมาใช้ในการบริหารควบคู่กับหลักธรรมาภิบาลทศพิธราชธรรม เพราะจะทำให้ผู้บริหารเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีความรอบคอบ มีคุณธรรมและมีความยุติธรรมในการบริหาร

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมมานำเสนอและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยงานต่างๆ ดังนี้

สุวรรณ ทองคำ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ๑) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหลัก ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากเกือบทุกหลัก ยกเว้นหลักคุณธรรมการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด ๒) ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทุกคุณลักษณะและสถานภาพส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด ๓) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิวุฒิไม่เกิน ๕๐ ปีส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิวุฒิมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าลงมา ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารไม่เกิน ๑๐ ปี

ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหาร ๑๑-๒๐ ปี มากกว่า ๒๐ ปี ตามลำดับ และผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ตามลำดับ^{๔๓}

เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี พบว่าสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการบริหาร ตั้งแต่ ๑-๑๐ ปี และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป มีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่มีด้านที่แตกต่างกัน ๑ ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๔๔}

สุจิตรา มีจำรัส ศึกษาเกี่ยวกับรายงานการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านชายรูป อำเภอท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๒ พบว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนบ้านชายรูป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๖ หลักตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม ซึ่งแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนบ้านชายรูป เสนอแนวทาง คือให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์วางแผนและร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยทุกคนปฏิบัติตาม

^{๔๓}สุวรรณ ทองคำ, “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

^{๔๔}เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

หน้าที่ของตน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษา ลักษณะพิเศษของหลัก
 ธรรมาภิบาล จะส่งผลทำให้การทำงานภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบ
 ความสำเร็จอย่างชัดเจน คณะบริหารควรมีภาวะผู้นำปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ
 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์
 สูงสุด และยึดความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงานสูง
 มากขึ้นอีก การทำงานภายในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหาร
 การศึกษาที่ดีขึ้นไป^{๔๕}

ชรินทร์ แผงดี ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลัก ธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์
 เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคีมีปัญหา การบริหารด้วย
 หลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุดคือ หลักความคุ้มค่า รองลงมาคือ
 หลักความมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ^{๔๖}

นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์ ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาล
 ของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ ๑๓ พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ
 สถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ ๑๓ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี
 สภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วน
 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านหลักความคุ้มค่า และการเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลัก
 ธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ ๑๓ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ทั้งโดยรวมและ
 รายด้านทั้ง ๖ ด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ส่วนใหญ่ ไม่พบปัญหา
 ใดๆเพราะทุกคนเข้าใจในหลักการร่วมกัน แต่ยังมีบุคลากรและกรรมการสถานศึกษาบางส่วนที่ขาด
 ความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ไม่สนใจกฎ ระเบียบ กติกา และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของ
 ตนเอง ควรให้สถานศึกษาและส่วนราชการทุกแห่งควรใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ
 อย่างจริงจัง จะทำให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ทุก

^{๔๕} สุจิตรา มีจรัส, “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านชายรูป อำเภอท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๒”,
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

^{๔๖} ชรินทร์ แผงดี, “รูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่าย โรงเรียน
 บึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
 (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

ฝ่ายเข้าใจหลักธรรมาภิบาล และนำไปปฏิบัติจริง มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง^{๕๓}

สุนทร อ่อนวัง ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนบ้านนาป่าคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑ พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนบ้านนาป่าคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า ทุกหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรมและหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับสถานศึกษาควรจัดแสดงผลงาน การดำเนินการของโรงเรียนให้ชุมชนทราบทุกปี ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับทราบการดำเนินการภายในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มากกว่านี้ปัจจุบันมีการรับฟังข้อเสนอแนะจากชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และการบริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อการใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า^{๕๔}

เสริม เกื้อสังข์ ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครตรัง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ๑) หลักความรับผิดชอบ ๒) หลักนิติธรรม ๓) หลักคุณธรรม ตามลำดับ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่าต่างกัน ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักคุณธรรมต่างกัน ผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่างกัน ผู้บริหารที่มีจำนวนครั้งการเข้าฝึกอบรมพัฒนางานต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานสถานศึกษาโดยภาพรวม ด้านหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่าต่างกัน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารต้องยึดหลักระเบียบและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องยึดหลักในความถูกต้อง รายงานข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ

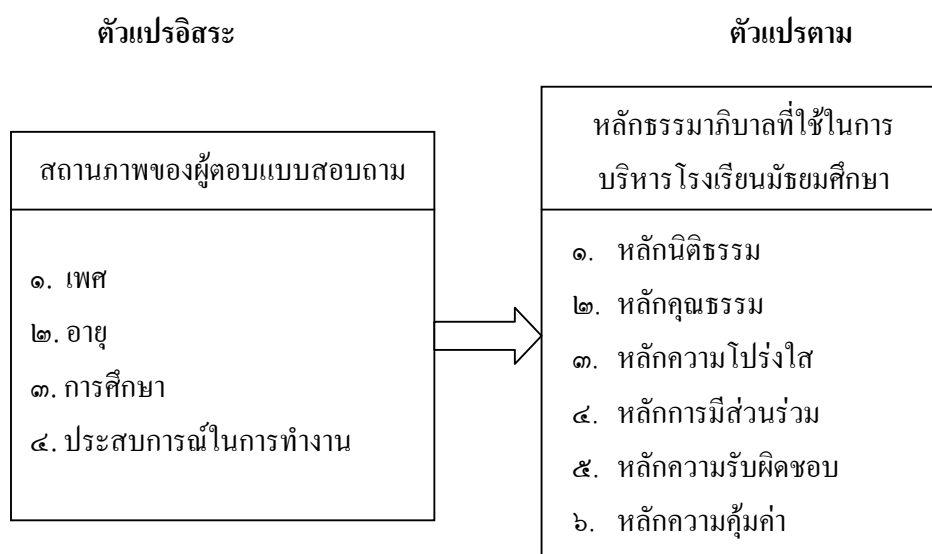
^{๕๓} นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงษ์, สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขต ตรวจสอบราชการที่ ๑๓. นครราชสีมา : สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ ๘ รายงานการวิจัย ๒๕๕๐, บทคัดย่อ.

^{๕๔} สุนทร อ่อนวัง, “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนบ้านนาป่าคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต,(มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

วางแผน ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตรวจสอบ และร่วมชื่นชมผลงาน และผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุด^{๔๕}

๒.๗) กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล

แผนภูมิ ๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๔๕} เสริม เกื้อสังข์, “การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรูปแบบดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ กระบวนการวิจัย
- ๓.๔ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๕ หลักการเก็บข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๗ หลักการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๘ วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งเป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีโรงเรียนมัธยม ๒ โรงเรียน โดยมีครูผู้สอนโรงเรียนบดินทรเดชา จำนวน ๖๖ คน และโรงเรียนเทพศิรินทร์จำนวน ๑๕๔ คน รวมได้ครูผู้สอนจำนวน ๒๒๐ คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie andMorgan ๑๙๗๐ : ๖๐๘ – ๖๐๙) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนจำนวน ๑๓๖ คน

๓.๓ กระบวนการวิจัย

เมื่อสร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลอง (Try Out) กับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบางใหญ่ ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนจะนำไปใช้เก็บข้อมูลจากครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอ บางกรวย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสรุปผลการวิจัย

๓.๔ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา เครื่องมือ ดังนี้

๓.๔.๑ ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

๑. ศึกษาโครงสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากำหนดเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

๒. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

๓. นำแบบสอบถาม ที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ๓ ท่าน คือ

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ	กรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	กรรมการ

ตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้าง และนิยามตัวแปรนำแบบสอบถามมา พัฒนาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง ๓ ท่าน

๔. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่าน คือ ได้กรุณาพิจารณา ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศาสนา ๑ คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารโรงเรียน ๑ คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักและกระบวนการวิจัย ๑ คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ๑ คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ๑ คน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงของ เนื้อหาด้วยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า ความเที่ยงตรง ๐.๘๐-๑.๐๐

๕. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในเขต อำเภอบางใหญ่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำ ข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความ เชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - coefficient) คุณภาพ เครื่องมือ ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach ๑๙๗๔ : ๑๙๖) จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน

๓๐ ชุด ซึ่งต้องได้ความเชื่อมั่นเกิน ๐.๘๐ เพราะเป็นค่าที่ยอมรับกันได้ ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้ จึงนำไปแจกครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบางกรวย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจริงในช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๔

๓.๔.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ อันดับ แบ่งเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเกิร์ต (Likert) โดยมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับ ๕ หมายถึง ระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง ระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเห็นด้วยมาก

ระดับ ๓ หมายถึง ระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเห็นด้วยปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง ระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเห็นด้วยน้อย

ระดับ ๑ หมายถึง ระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นคำถามแบบปลายเปิด

๓.๕ หลักการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยต้องขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการของโรงเรียนมัธยมในเขตอำเภอบางกรวย นนทบุรี เพื่อเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเองตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑. การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา ให้แต่ละคนพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนนดังนี้

+๑ เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้

- เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้
- ๑ เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้ แล้วนำคะแนนมาแทนค่าในสูตร^๒

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง คำนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าดัชนี IOC คำนวนได้มากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๕ ข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า ๐.๕ ข้อคำถามนั้นถูกตัดออกไปหรือต้องปรับปรุงใหม่

๒. ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๓

$$a = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right\}$$

เมื่อ a แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

Si^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

St^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

๓. ค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละ (Percentage)} = \frac{f}{n} \times 260$$

^๒ สุวรีย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๕ - ๑๓๐.

^๓ Cronbach, Lee J. *Essentials of psychological testing*, New York : Harper and Row (4th ed.), 1971: P. 160.

เมื่อ f แทน ความถี่
 n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

๔. ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^k f_i x_i}{n}$$

๕. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum_{i=1}^k f_i x_i^2 - [n \sum_{i=1}^k f_i x_i]^2}{n^2}}$$

เมื่อ $i = ๑, ๒, ๓, \dots, k$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

k = จำนวนกลุ่ม

f = ความถี่

x = คะแนนแต่ละข้อที่ i

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

$$\sum_{i=1}^k f_i x_i = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

๖. ค่า t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม

๗. ค่า F-test (One-Way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

๓.๗ หลักการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาคำตอบจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามและสถานภาพของวัด ใช้ค่าร้อยละ (%)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) และนำ มาตีค่าตามเกณฑ์การวิเคราะห์ระดับของ เบสท์ (John W. Best ๑๙๗๐ : ๑๕๐) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๕ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลมาก
 ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๕ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๕ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลน้อย
 ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๕ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

๓. วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ ค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญได้ทดสอบเพิ่มเติมโดยวิธีของ Scheffé

๔. ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลใน โรงเรียน มัธยมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบที่เข้าประเด็นเดียวกัน รวมกัน

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลของการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” นี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากแบบสอบถามทั้งหมด ๑๕๐ ชุด ได้คัดแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุด ๑๓๖ ชุด เท่ากลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ และ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

๔.๑.๒ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ

๔.๑.๓ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านการศึกษา

๔.๑.๔ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านประสบการณ์ทำงาน

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

๔.๒.๑ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม

๔.๒.๒ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านหลักนิติธรรม

๔.๒.๓ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านหลักคุณธรรม

๔.๒.๔ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านโปร่งใส

๔.๒.๕ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านความมีส่วนร่วม

๔.๒.๖ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านความรับผิดชอบ

๔.๒.๗ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านหลักความคุ้มค่า

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

๔.๔ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ ปรากฏผลดังตาราง ๔.๑

ตาราง ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

	ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๓๗	๒๗.๒
	หญิง	๕๕	๗๒.๘
	รวม	๑๓๖	๑๐๐.๐

จากตาราง ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๘ เพศชายมีจำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒

๒. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน อายุปรากฏผลดังตาราง ๔.๒

ตาราง ๔.๒ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ

	ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ	๒๐-๓๐ ปี	๔๕	๓๖.๐
	๓๑-๔๐ ปี	๑๘	๑๓.๒
	๔๑-๕๐ ปี	๓๓	๒๔.๓
	๕๑-๖๐ ปี	๓๖	๒๖.๕
	รวม	๑๓๖	๑๐๐.๐

จากตาราง ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ ๒๐-๓๐ปี มากสุดจำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐ อายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕ อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓ อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒

๓. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านการศึกษา

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านการศึกษา
ปรากฏผลดังตาราง ๔.๓

ตาราง ๔.๓ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านการศึกษา

	ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๐	๐
	ปริญญาตรี	๑๐๗	๗๘.๗
	สูงกว่าปริญญาตรี	๒๕	๒๑.๓
	รวม	๑๓๒	๑๐๐.๐

จากตาราง ๔.๓ พบว่า ปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๗ สูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓ ส่วนต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่พบผู้ตอบแบบสอบถาม

๔. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านประสบการณ์ทำงาน ปรากฏผลดังตาราง ๔.๔

ตาราง ๔.๔ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านประสบการณ์ทำงาน

	ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ทำงาน	๑-๑๐ ปี	๖๑	๔๔.๕
	๑๑-๒๐ ปี	๒๐	๑๕.๑
	๒๐ ปีขึ้นไป	๕๕	๔๐.๔
	รวม	๑๓๖	๑๐๐.๐

จากตาราง ๔.๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๑-๑๐ ปี มีจำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๕ ประสบการณ์ตั้งแต่ ๑๑-๒๐ ปี มีจำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑ ประสบการณ์ตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔

๔.๒ ผลวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แบ่งเป็น ๖ ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า รวมมีทั้งหมด ๓๕ ข้อ

โดยใช้ค่าเกณฑ์การวิเคราะห์แปลผลของ เบสท์ (John W. Best ๑๙๗๐ : ๑๕๐) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลมาก
 ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลน้อย
 ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ แสดงว่า มีระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

๑. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม ดังปรากฏในตาราง ๔.๕

ตาราง ๔.๕ แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม

ที่	การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๑.	ด้านหลักนิติธรรม	๓.๘๕	๐.๖๘	มาก
๒.	ด้านหลักคุณธรรม	๓.๗๓	๐.๘๘	มาก
๓.	ด้านหลักความโปร่งใส	๓.๘๑	๐.๘๔	มาก
๔.	ด้านหลักความมีส่วนร่วม	๓.๘๘	๐.๘๐	มาก
๕.	ด้านหลักความรับผิดชอบ	๓.๙๒	๐.๘๐	มาก
๖.	ด้านหลักความคุ้มค่า	๓.๗๘	๐.๘๔	มาก
	รวม	๓.๘๓	๐.๗๕	มาก

จากตาราง ๔.๕ พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๓$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ๑) ด้านนิติธรรม ($\bar{X}=๓.๘๕$) ๒) ด้านคุณธรรม ($\bar{X}=๓.๗๓$) ๓) ด้าน

ความโปร่งใส ($\bar{X} = ๓.๘๑$) ๔) ด้านความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = ๓.๘๘$) ๕) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = ๓.๕๒$) ๖) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = ๓.๖๘$)

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านนิติธรรม ปรากฏในตาราง ๔.๖

ตาราง ๔.๖ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ด้านนิติธรรม เป็นรายชื่อ

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๑.	ผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆใช้ในการบริหารโรงเรียน	๔.๐๗	๐.๗๕	มาก
๒.	ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน	๔.๑๔	๐.๗๔	มาก
๓.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียน	๓.๕๔	๐.๕๕	มาก
๔.	ผู้บริหารได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ	๓.๘๓	๐.๘๒	มาก
๕.	ผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม	๓.๘๓	๐.๘๓	มาก
๖.	ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล	๓.๘๕	๐.๘๘	มาก
	รวม	๓.๘๕	๐.๖๘	มาก

จากตาราง ๔.๖ พบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านนิติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๕$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัศึกษาด้านนิติธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๑๔$) ๒)

ผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆใช้ในการบริหารโรงเรียน ($\bar{X} = ๔.๐๗$) ๓) ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๘๘$) และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียน ($\bar{X} = ๓.๕๔$)

๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านคุณธรรม ดังปรากฏในตาราง ๔.๗

ตาราง ๔.๗ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านคุณธรรม เป็นรายชื่อ

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๗.	ผู้บริหารให้ความสำคัญและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน	๓.๖๐	๐.๕๗	มาก
๘.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม	๓.๗๒	๐.๘๖	มาก
๙.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส	๓.๗๖	๑.๐๒	มาก
๑๐.	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ	๓.๕๗	๑.๐๒	มาก
๑๑.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	๓.๘๘	๑.๐๑	มาก
๑๒.	ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน	๓.๘๒	๐.๕๖	มาก
	รวม	๓.๗๓	๐.๘๘	มาก

จากตาราง ๔.๗ พบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๓$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัศึกษาด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓

อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X}= ๓.๘๘$) ๒) ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน ($\bar{X}= ๓.๘๒$) ๓) ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส ($\bar{X}= ๓.๗๖$) และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ ($\bar{X}= ๓.๕๗$)

๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใส ดังปรากฏในตาราง ๔.๘

ตาราง ๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใส เป็นรายชื่อ

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๑๓.	ผู้บริหารจัดการบริหารงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้	๓.๗๖	๑.๐๕	มาก
๑๔.	ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนทราบ	๓.๘๕	๐.๕๑	มาก
๑๕.	ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้	๓.๗๔	๐.๕๔	มาก
๑๖.	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีระบบของการตรวจสอบ	๓.๕๐	๐.๕๒	มาก
๑๗.	ผู้บริหารควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการทำบัญชีทะเบียนการเงินและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	๓.๘๗	๐.๕๔	มาก
๑๘.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบเป็นระยะ	๓.๗๖	๐.๕๐	มาก
	รวม	๓.๘๑	๐.๘๔	มาก

จากตาราง ๔.๘ ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใส ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= ๓.๘๑$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ย

สูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีระบบของการตรวจสอบ ($\bar{X}= ๓.๕๐$) ๒) ผู้บริหารควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการทำบัญชีทะเบียนการเงินและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}= ๓.๘๓$) ๓) ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนทราบ ($\bar{X}= ๓.๘๕$) และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้ ($\bar{X}= ๓.๖๔$)

๕. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วม ดังปรากฏในตาราง ๔.๕

ตาราง ๔.๕ แสดง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วม เป็นรายชื่อ

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๑๕.	ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน	๓.๕๕	๐.๕๖	มาก
๒๐.	ผู้บริหารมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมของโรงเรียน	๓.๘๐	๐.๕๔	มาก
๒๑.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆของโรงเรียน	๓.๕๓	๐.๘๓	มาก
๒๒.	บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาของโรงเรียน	๓.๕๖	๐.๘๓	มาก
๒๓.	ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็นระยะ	๓.๘๖	๐.๘๐	มาก
๒๔.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ	๓.๖๔	๐.๕๕	มาก
	รวม	๓.๘๘	๐.๘๐	มาก

จากตาราง ๔.๕ พบว่าระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= ๓.๘๘$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ($\bar{X}= ๓.๘๘$) ๒) บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาของโรงเรียน ($\bar{X}= ๓.๘๖$) ๓) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X}= ๓.๘๓$) และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ ($\bar{X}= ๓.๗๔$)

๖. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ ดังปรากฏในตาราง ๔.๑๐

ตาราง ๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ เป็นรายข้อ

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๒๕.	ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	๓.๘๘	๐.๘๘	มาก
๒๖.	ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน	๓.๘๗	๐.๗๗	มาก
๒๗.	ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	๓.๘๑	๐.๘๕	มาก
๒๘.	ผู้บริหารมีความใส่ใจในปัญหาของโรงเรียนและมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน	๓.๘๘	๐.๘๘	มาก
๒๙.	ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	๔.๐๑	๐.๘๖	มาก
๓๐.	ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	๓.๘๗	๐.๘๗	มาก
	รวม	๓.๘๒	๐.๘๐	มาก

จากตาราง ๔.๑๐ พบว่าระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= ๓.๕๒$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X}= ๔.๐๑$) ๒) ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ($\bar{X}= ๓.๕๗$) ๓) ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ($\bar{X}= ๓.๕๑$) และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน ($\bar{X}= ๓.๘๗$)

๗. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า ดังปรากฏในตาราง ๔.๑๑

ตาราง ๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า เป็นรายข้อ

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
๓๑.	ผู้บริการรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	๓.๘๘	๐.๕๐	มาก
๓๒.	ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	๓.๗๕	๐.๘๗	มาก
๓๓.	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนการสอน	๓.๕๕	๐.๘๕	มาก
๓๔.	ผู้บริหารวางแผนการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่โรงเรียนซื้อมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด	๓.๗๗	๐.๕๑	มาก
๓๕.	ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เหมาะสม	๓.๘๘	๐.๕๕	มาก
	รวม	๓.๗๘	๐.๘๔	มาก

จากตาราง ๔.๑๑ พบว่าระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= ๓.๗๘$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริการรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ($\bar{X}= ๓.๘๘$) ๒) ผู้บริหารควบคุมดูแลบำรุงรักษาตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}= ๓.๘๘$) ๓) ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X}= ๓.๗๕$) และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}= ๓.๕๕$)

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม ใช้การทดสอบค่าที (t – test) ตามตารางที่ ๔.๑๒

ตาราง ๔.๑๒ แสดงวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนของครูตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ

ที่	หลักธรรมาภิบาล	ชาย		หญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑.	ด้านนิติธรรม	๓.๕๕	๐.๖๐	๓.๘๗	๐.๗๒	๐.๖๓	๐.๕๓
๒.	ด้านคุณธรรม	๓.๖๐	๐.๘๑	๓.๗๗	๐.๕๑	-๐.๕๕	๐.๓๒
๓.	ด้านความโปร่งใส	๓.๗๐	๐.๗๐	๓.๘๖	๐.๕๐	-๐.๕๖	๐.๓๔
๔.	ด้านความมีส่วนร่วม	๓.๕๐	๐.๖๑	๓.๘๗	๐.๘๗	๐.๒๐	๐.๘๔
๕.	ด้านความรับผิดชอบ	๓.๘๕	๐.๖๖	๓.๕๕	๐.๘๖	-๐.๖๖	๐.๕๑
๖.	ด้านความคุ้มค่า	๓.๗๕	๐.๖๕	๓.๗๗	๐.๕๑	๐.๑๑	๐.๙๒
	รวม	๓.๘๐	๐.๖๑	๓.๘๕	๐.๘๑	-๐.๓๔	๐.๗๓

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ

พบว่า ความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สำหรับรายด้านพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกด้าน เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเมื่อจำแนกตามเพศ เป็นรายชื่อ ทั้ง ๖ ด้าน ดังนี้

ตาราง ๔.๑๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักนิยาม เป็นรายชื่อ

ที่	หลักนิยาม	ชาย		หญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑.	ผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ใช้ในการบริหารโรงเรียน	๔.๑๑	๐.๖๖	๔.๐๖	๐.๘๔	๐.๓๑	๐.๗๖
๒.	ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน	๔.๒๔	๐.๔๕	๔.๑๐	๐.๘๑	๐.๕๕	๐.๓๒
๓.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียน	๓.๕๗	๐.๕๓	๓.๕๓	๐.๕๗	๐.๒๓	๐.๘๒
๔.	ผู้บริหารได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ	๔.๐๐	๐.๘๒	๓.๘๒	๐.๘๓	๑.๑๕	๐.๒๕
๕.	ผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม	๓.๘๖	๐.๘๒	๓.๘๒	๐.๘๕	๐.๒๕	๐.๗๓
๖.	ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล	๓.๕๒	๐.๘๓	๓.๘๘	๐.๒๓	๐.๘๑	๐.๕๒
	รวม	๓.๕๕	๐.๖๐	๓.๘๗	๐.๗๒	๐.๖๓	๐.๕๓

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม เป็นรายข้อ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกข้อ

ตาราง ๔.๑๔ เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักคุณธรรม เป็นรายข้อ

ที่	หลักคุณธรรม	ชาย		หญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๗.	ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมี ความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน	๓.๔๓	๐.๕๒	๓.๖๓	๐.๕๕	๑.๒๔	๐.๒๑
๘.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้แก่ บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม	๓.๕๕	๐.๘๓	๓.๗๓	๐.๘๓	๑.๐๓	๐.๓๐
๙.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส	๓.๔๖	๑.๐๑	๓.๘๓	๑.๐๐	๒.๑๐	๐.๐๓*
๑๐.	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของ บุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วย ความอดทนจริงใจ	๓.๔๑	๐.๕๘	๓.๖๔	๑.๐๓	๑.๑๓	๐.๒๔
๑๑.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	๓.๕๒	๐.๘๒	๓.๘๓	๑.๐๓	๐.๒๕	๐.๓๕
๑๒.	ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลุกฝังให้ บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน	๓.๘๑	๐.๕๖	๓.๘๓	๐.๕๖	๐.๐๕	๐.๕๒
	รวม	๓.๖๐	๐.๘๑	๓.๗๓	๐.๕๑	๐.๕๕	๐.๓๒

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม เป็นรายข้อ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนข้อ ๙.ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตาราง ๔.๑๕ เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความโปร่งใส เป็นรายชื่อ

ที่	หลักความโปร่งใส	ชาย		หญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑๓.	ผู้บริหารจัดการบริหารงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้	๓.๕๕	๐.๕๖	๓.๘๒	๑.๐๕	๑.๑๐	๐.๒๓
๑๔.	ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่นักบุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนทราบ	๓.๗๖	๐.๖๘	๓.๘๘	๐.๕๕	๐.๖๕	๐.๔๕
๑๕.	ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้	๓.๕๗	๐.๗๓	๓.๘๐	๑.๐๑	๑.๒๗	๐.๒๑
๑๖.	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีระบบของการตรวจสอบ	๓.๘๔	๐.๗๖	๓.๕๓	๐.๕๘	๐.๕๑	๐.๖๑
๑๗.	ผู้บริหารควบคุม กำกับดูแลตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงินและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	๓.๖๕	๐.๘๖	๓.๕๕	๐.๕๗	๑.๖๖	๐.๑๐
๑๘.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบเป็นระยะ	๓.๗๘	๐.๗๕	๓.๗๖	๐.๕๖	๐.๑๕	๐.๘๘
	รวม	๓.๗๐	๐.๗๐	๓.๘๖	๐.๕๐	๐.๕๖	๐.๓๔

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส เป็นรายชื่อ

เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกข้อ

ตาราง ๔.๑๖ เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความมีส่วนร่วม เป็นรายชื่อ

ที่	หลักความมีส่วนร่วม	ชาย		หญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑๙.	ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน	๔.๐๐	๐.๘๘	๓.๙๕	๐.๙๕	๐.๐๕	๐.๙๖
๒๐.	ผู้บริหารมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมของโรงเรียน	๓.๘๖	๐.๘๒	๓.๗๘	๐.๙๕	๐.๔๘	๐.๖๓
๒๑.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆของโรงเรียน	๔.๐๐	๐.๖๗	๓.๙๑	๐.๙๕	๐.๖๓	๐.๕๓
๒๒.	บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาของโรงเรียน	๓.๙๗	๐.๗๓	๓.๙๖	๐.๙๒	๐.๐๘	๐.๙๔
๒๓.	ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นระยะ	๓.๘๙	๐.๕๗	๓.๘๕	๐.๘๗	๐.๓๔	๐.๗๔
๒๔.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ	๓.๖๘	๐.๘๕	๓.๗๖	๑.๐๔	๐.๔๓	๐.๖๗
	รวม	๓.๙๐	๐.๖๑	๓.๘๗	๐.๘๗	๐.๒๐	๐.๘๔

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม เป็นรายข้อ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกข้อ

ตาราง ๔.๑๗ เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความรับผิดชอบ เป็นรายข้อ

ที่	หลักความรับผิดชอบ	ชาย		หญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๒๕.	ผู้บริหารและคณะกรรมการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	๓.๓๘	๐.๓๕	๓.๕๒	๐.๕๓	๐.๓๕	๐.๔๓
๒๖.	ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน	๓.๘๑	๐.๖๖	๓.๘๕	๐.๘๒	๐.๕๒	๐.๖๐
๒๗.	ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	๓.๓๘	๐.๘๕	๓.๕๖	๐.๕๑	๑.๐๒	๐.๓๑
๒๘.	ผู้บริหารมีความใส่ใจในปัญหาของโรงเรียนและมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน	๓.๘๕	๐.๓๔	๓.๘๘	๑.๐๓	๐.๐๘	๐.๕๔
๒๙.	ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	๓.๕๒	๐.๖๘	๔.๐๕	๐.๕๒	๐.๓๕	๐.๔๓
๓๐.	ผู้บริหารและคณะกรรมการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	๓.๘๕	๐.๓๓	๔.๐๐	๐.๕๕	๐.๖๐	๐.๕๕
	รวม	๓.๘๕	๐.๖๖	๓.๕๕	๐.๘๖	๐.๖๖	๐.๕๑

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ เป็นรายข้อ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกข้อ

ตาราง ๔.๑๘ เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ ตามหลักความคุ้มค่า เป็นรายข้อ

ที่	หลักความคุ้มค่า	ชาย		หญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๓๑.	ผู้บริหารรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	๓.๘๔	๐.๘๗	๓.๘๕	๑.๐๑	๐.๒๗	๐.๗๕
๓๒.	ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	๓.๗๓	๐.๖๕	๓.๘๑	๐.๘๓	๐.๔๖	๐.๖๔
๓๓.	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนการสอน	๓.๖๒	๐.๖๔	๓.๕๘	๐.๕๘	๐.๓๒	๐.๗๕
๓๔.	ผู้บริหารวางแผนการใช้วัสดุครุภัณฑ์ต่างๆที่โรงเรียนซื้อมาได้ให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากที่สุด	๓.๗๘	๐.๘๒	๓.๗๗	๐.๕๖	๐.๐๕	๐.๕๓
๓๕.	ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ	๓.๕๗	๐.๗๓	๓.๘๒	๑.๐๗	๐.๕๖	๐.๓๔
	รวม	๓.๗๕	๐.๖๕	๓.๗๗	๐.๕๑	๐.๑๑	๐.๕๒

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า เป็นรายข้อ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกข้อ

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ ANOVA

๑. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ ตามตาราง ๔.๑๙ ตาราง ๔.๑๙ แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	F	sig
๒๐-๓๐ ปี	๔๕	๓.๘๓	๐.๖๐		
๓๑-๔๐ ปี	๑๘	๓.๘๕	๐.๖๑		
๔๑-๕๐ ปี	๓๓	๓.๖๘	๐.๕๓		
๕๑-๖๐ ปี	๓๖	๓.๘๖	๐.๖๔		
รวม	๑๓๒	๓.๘๓	๐.๖๖	๐.๑๐	๐.๕๖

จากตาราง ๔.๑๙ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ คือ อายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี (\bar{X} = ๓.๘๓), ๓๑-๔๐ ปี (\bar{X} = ๓.๘๕), ๔๑-๕๐ ปี (\bar{X} = ๓.๖๘), และ ๕๑-๖๐ ปี (\bar{X} = ๓.๘๖) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = ๓.๘๓) มีค่า $F = ๐.๑๐$ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๒. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ ตามตาราง ๔.๒๐

ตาราง ๔.๒๐ แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ

หลักนิติธรรม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๑	๓	๐.๑๔	๐.๒๕	๐.๘๔
ภายในกลุ่ม	๖๓.๗๑	๑๓๒	๐.๔๘		
รวม	๖๔.๑๒	๑๓๕			
หลักคุณธรรม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๗	๓	๐.๒๒	๐.๒๘	๐.๘๔
ภายในกลุ่ม	๑๐๕.๕๔	๑๓๒	๐.๘๐		
รวม	๑๐๖.๒๐	๑๓๕			
หลักความโปร่งใส					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๑	๓	๐.๓๔	๐.๔๖	๐.๗๑
ภายในกลุ่ม	๕๕.๕๑	๑๓๒	๐.๔๓		
รวม	๕๖.๕๑	๑๓๕			
หลักความมีส่วนร่วม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๖	๓	๐.๓๕	๐.๕๔	๐.๖๖
ภายในกลุ่ม	๘๖.๖๐	๑๓๒	๐.๖๖		
รวม	๘๗.๖๖	๑๓๕			

ตาราง ๔.๒๐ แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามอายุ (ต่อ)

หลักความรับผิดชอบ					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๑	๓	๐.๐๗	๐.๑๑	๐.๙๖
ภายในกลุ่ม	๘๘.๐๖	๑๓๒	๐.๖๗		
รวม	๘๘.๒๗	๑๓๕			
หลักความคุ้มค่า					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๐	๓	๐.๐๗	๐.๐๕	๐.๙๗
ภายในกลุ่ม	๙๖.๙๓	๑๓๒	๐.๗๓		
รวม	๙๗.๑๓	๑๓๕			
รวม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๘	๓	๐.๐๖	๐.๑๐	๐.๙๖
ภายในกลุ่ม	๗๖.๘๘	๑๓๒	๐.๕๘		
รวม	๗๗.๐๖	๑๓๕			

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๒๐ พบว่า แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการ
 บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามกลุ่มอายุ โดยภาพรวม
 และรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียน
 ตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาพรวมจำแนกตามการศึกษา ตามตาราง ๔.๒๑
 ตาราง ๔.๒๑ แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียน
 ตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D.	F	sig
ปริญญาตรี	๑๐๗	๓.๗๘	๐.๘๐		
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๙	๔.๐๒	๐.๕๕		
รวม	๑๓๖	๓.๘๓	๐.๗๖	๒.๒๒	๐.๑๔

จากตาราง ๔.๒๑ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมจำแนกตามการศึกษา คือ ปริญญาตรี (\bar{X} = ๓.๓๘),
 สูงกว่าปริญญาตรี (\bar{X} = ๔.๐๒) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = ๓.๘๓) มีค่า $F = ๒.๒๒$ โดยใช้การ
 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ครูที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
 การบริหารงานโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล
 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามการศึกษา ตามตาราง ๔.๒๒

ตาราง ๔.๒๒ แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามการศึกษา

หลักนิติธรรม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๘	๑	๐.๒๘	๐.๕๕	๐.๔๔
ภายในกลุ่ม	๖๓.๘๔	๑๓๔	๐.๔๘		
รวม	๖๔.๑๒	๑๓๕			
หลักคุณธรรม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๕	๑	๑.๔๕	๑.๘๖	๐.๑๗
ภายในกลุ่ม	๑๐๔.๗๕	๑๓๔	๐.๗๘		
รวม	๑๐๖.๒๐	๑๓๕			
หลักความโปร่งใส					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๗	๑	๑.๐๗	๑.๔๕	๐.๒๒
ภายในกลุ่ม	๕๕.๘๔	๑๓๔	๐.๔๒		
รวม	๕๖.๙๑	๑๓๕			
หลักความมีส่วนร่วม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๐	๑	๑.๓๐	๒.๐๒	๐.๑๖
ภายในกลุ่ม	๘๖.๓๖	๑๓๔	๐.๖๔		
รวม	๘๗.๖๖	๑๓๕			

ตาราง ๔.๒๒ แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมชาติภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามการศึกษา (ต่อ)

หลักความรับผิดชอบ					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๕	๑	๑.๕๕	๒.๓๕	๐.๑๒
ภายในกลุ่ม	๘๖.๗๓	๑๓๔	๐.๖๕		
รวม	๘๘.๒๘	๑๓๕			
หลักความคุ้มค่า					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๕	๑	๒.๔๕	๓.๔๗	๐.๐๖
ภายในกลุ่ม	๕๔.๖๗	๑๓๔	๐.๗๑		
รวม	๕๗.๑๒	๑๓๕			
รวม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๕	๑	๑.๒๕	๒.๒๒	๐.๑๔
ภายในกลุ่ม	๗๕.๘๑	๑๓๔	๐.๕๗		
รวม	๗๗.๐๖	๑๓๕			

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๒๒ พบว่า แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการ
 บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมชาติภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามการศึกษา โดยภาพรวม
 และรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาพรวมตามประสบการณ์ทำงาน ตาราง ๔.๒๓ ตาราง ๔.๒๓ แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	จำนวน	\bar{X}	S.D.	F	sig
๑-๑๐ ปี	๖๑	๓.๘๓	๐.๖๗		
๑๑-๒๐ ปี	๒๐	๔.๐๓	๐.๕๔		
๒๐ ปีขึ้นไป	๕๕	๓.๗๗	๐.๕๐		
รวม	๑๓๖	๓.๘๓	๐.๗๖	๐.๘๘	๐.๔๒

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๒๓ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน คือ ประสบการณ์ตั้งแต่ ๑-๑๐ ปี (\bar{X} = ๓.๘๓), ๑๑-๒๐ ปี (\bar{X} = ๔.๐๓), ๒๐ ปีขึ้นไป (\bar{X} = ๓.๗๗), และโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = ๓.๘๓) มีค่า F = ๐.๘๘ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ตามตาราง ๔.๒๔

ตาราง ๔.๒๔ แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

หลักนิติธรรม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๘	๒	๐.๒๙	๑.๐๓	๐.๓๖
ภายในกลุ่ม	๖๓.๑๕	๑๓๓	๐.๔๗		
รวม	๖๔.๑๒	๑๓๕			
หลักคุณธรรม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๕	๒	๐.๘๒	๑.๐๕	๐.๓๕
ภายในกลุ่ม	๑๐๔.๕๖	๑๓๓	๐.๗๙		
รวม	๑๐๖.๒๐	๑๓๕			
หลักความโปร่งใส					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๕	๒	๐.๕๘	๐.๘๐	๐.๔๕
ภายในกลุ่ม	๕๕.๗๖	๑๓๓	๐.๔๒		
รวม	๕๖.๙๑	๑๓๕			
หลักความมีส่วนร่วม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๕	๒	๐.๗๒	๑.๑๒	๐.๓๓
ภายในกลุ่ม	๘๖.๒๑	๑๓๓	๐.๖๕		
รวม	๘๗.๖๖	๑๓๕			

ตาราง ๔.๒๔ แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมชาติภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ (ต่อ)

หลักความรับผิดชอบ					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๔	๒	๐.๖๒	๐.๕๕	๐.๓๕
ภายในกลุ่ม	๘๗.๐๓	๑๓๓	๐.๖๕		
รวม	๘๘.๒๗	๑๓๕			
หลักความคุ้มค่า					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๖	๒	๐.๒๘	๐.๖๗	๐.๕๒
ภายในกลุ่ม	๕๖.๑๖	๑๓๓	๐.๔๒		
รวม	๕๖.๗๒	๑๓๕			
รวม					
ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๑	๒	๐.๕๐	๐.๘๘	๐.๔๒
ภายในกลุ่ม	๗๖.๐๕	๑๓๓	๐.๕๗		
รวม	๗๗.๐๖	๑๓๕			

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๒๔ พบว่า แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการ
 บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมชาติภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดย
 ภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ปัญหาอุปสรรคด้านหลักนิติธรรม ดังแสดงตามตาราง ๔.๒๕

ตาราง ๔.๒๕ แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม

รายการปัญหาอุปสรรค	ความถี่
๑. ขาดการบังคับใช้อย่างจริงจังตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนที่วางไว้	๓
๒. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	๕
๓. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของกฎ ระเบียบที่วางไว้	๒
๔. ขาดการทำประชาพิจารณ์เพื่อปรับปรุงกฎ ระเบียบของโรงเรียน	๑

จากตาราง ๔.๒๕ พบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัศึกษาด้านนิติธรรม คือ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน, ขาดการบังคับใช้อย่างจริงจังตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนที่วางไว้, บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของกฎ ระเบียบที่วางไว้ และ ขาดการทำประชาพิจารณ์เพื่อปรับปรุงกฎ ระเบียบของโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรคด้านหลักคุณธรรม ดังแสดงตามตาราง ๔.๒๖

ตาราง ๔.๒๖ แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม

รายการปัญหาอุปสรรค	ความถี่
๑. ขาดความเกรงใจซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกัน	๑
๒. บุคลากรขาดความสามัคคี	๒
๓. ปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความซื่อสัตย์ สุจริต	๒
๔. ขาดการนำทฤษฎีเรื่องคุณธรรมมาปฏิบัติอย่างจริงจัง	๓
๕. บุคลากรมีความเห็นแก่ตัวไม่เห็นแก่ส่วนรวม	๓
๖. ไม่วางแผนและปรับปรุงการดำเนินการ โครงการคุณธรรม	๑

จากตาราง ๔.๒๖ พบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านคุณธรรม คือ ขาดการนำทฤษฎีเรื่องคุณธรรมมาปฏิบัติ
 อย่างจริงจัง และเรื่องความสามัคคีของบุคลากรเป็นต้น

ปัญหาอุปสรรคด้านหลักความโปร่งใส ดังแสดงตามตาราง ๔.๒๗

ตาราง ๔.๒๗ แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
 มัธยมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส

รายการปัญหาอุปสรรค	ความถี่
๑. ขาดการตรวจสอบการใช้งบประมาณ	๒
๒. การบริหารขาดความโปร่งใส ไม่ชัดเจน ไม่สามารถตรวจสอบได้	๑

จากตาราง ๔.๒๗ พบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความโปร่งใส คือ ขาดการตรวจสอบการใช้งบประมาณ
 และการบริหารขาดความโปร่งใส ไม่ชัดเจน ไม่สามารถตรวจสอบได้

ปัญหาอุปสรรคด้านหลักความมีส่วนร่วม ดังแสดงตามตาราง ๔.๒๘

ตาราง ๔.๒๘ แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
 มัธยมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม

รายการปัญหาอุปสรรค	ความถี่
๑. ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียน	๑
๒. ขาดการประชาสัมพันธ์งานด้านต่างๆของโรงเรียน	๒
๓. ขาดการประสานงานกับฝ่ายต่างๆในโรงเรียน	๑

จากตาราง ๔.๒๘ พบว่าปัญหาที่พบบมากที่สุดต่อการบริหารโรงเรียนตามหลัก
 ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความมีส่วนร่วม คือ ขาดการประชาสัมพันธ์งานด้านต่างๆ
 ของโรงเรียน ขาดการประสานงานกับฝ่ายต่างๆในโรงเรียน และ ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้
 ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ตามลำดับ

ปัญหาอุปสรรคด้านหลักความรับผิดชอบ ดังแสดงตามตาราง ๔.๒๕

ตาราง ๔.๒๕ แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ

รายการปัญหาอุปสรรค	ความถี่
๑. การแบ่งงานและปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจน	๓
๒. ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบในบางเรื่อง	๑
๓. บุคลากรไม่รู้จักหน้าที่ตัวเอง	๒
๔. ผู้บริหารขาดความกระตือรือร้นแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	๑

จากตาราง ๔.๒๕ พบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความรับผิดชอบ คือ การแบ่งงานและปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจน, บุคลากรไม่รู้จักหน้าที่ตัวเอง และ ผู้บริหารขาดความกระตือรือร้นแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ปัญหาอุปสรรคด้านหลักความคุ้มค่า ดังแสดงตามตาราง ๔.๓๐

ตาราง ๔.๓๐ แสดงปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า

รายการปัญหาอุปสรรค	ความถี่
๑. ขาดการรณรงค์ให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	๑
๒. ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์	๑
๓. ขาดการปลูกฝังนิสัยให้เด็กเรื่องหวงแหนสมบัติของโรงเรียน	๒

จากตาราง ๔.๓๐ พบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความคุ้มค่า คือ ขาดการปลูกฝังนิสัยให้เด็กเรื่องหวงแหนสมบัติของโรงเรียน, ขาดการรณรงค์ให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด, ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์

แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านหลักนิติธรรม ดังแสดงตามตาราง ๔.๓๑

ตาราง ๔.๓๑ แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านหลักนิติธรรม

แนวทางส่งเสริม	ความถี่
๑. ควรแต่งตั้งผู้บริหารตามความรู้ความสามารถ	๒
๒. ผู้บริหารควรวางตัวอย่างเหมาะสม	๓
๓. ควรเปิดโอกาสให้ทำประชาพิจารณ์	๔
๔. ควรบริหารตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่วางไว้	๑

จากตาราง ๔.๓๑ พบว่า แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม คือ ควรเปิดโอกาสให้ทำประชาพิจารณ์ ควรแต่งตั้งผู้บริหารตามความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรวางตัวอย่างเหมาะสม และควรบริหารตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่วางไว้

แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านหลักคุณธรรม ดังแสดงตามตาราง ๔.๓๒

ตาราง ๔.๓๒ แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม

แนวทางส่งเสริม	ความถี่
๑. ควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงาน	๕
๒. ควรบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	๒
๓. ควรเป็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว	๑

จากตาราง ๔.๓๒ พบว่า แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม คือ ควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ควรบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น

**แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านหลักความโปร่งใส** ดังแสดงตามตาราง ๔.๓๓

ตาราง ๔.๓๓ แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความโปร่งใส

แนวทางส่งเสริม	ความถี่
๑. ควรมีตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความโปร่งใสภายในและภายนอก	๑
๒. ควรมีการแจ้งรายละเอียดการใช้งบประมาณ	๒
๓. ผู้บริหารควรมีการประชุมวางแผนด้านงบประมาณ	๑

จากตาราง ๔.๓๓ พบว่า แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใส คือ ควรมีการแจ้งรายละเอียดการใช้งบประมาณ ผู้บริหารควรมีการประชุมวางแผนด้านงบประมาณ และควรมีตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความโปร่งใสภายในและภายนอก ตามลำดับ

**แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านหลักความมีส่วนร่วม** ดังแสดงตามตาราง ๔.๓๔

ตาราง ๔.๓๔ แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความมีส่วนร่วม

แนวทางส่งเสริม	ความถี่
๑. ควรมีระบบสมาคมผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน	๑
๒. ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน	๒

จากตาราง ๔.๓๔ พบว่า แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วม คือ ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน ควรมีระบบสมาคมผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน ตามลำดับ

แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านหลักความรับผิดชอบ ดังแสดงตามตาราง ๔.๓๕

ตาราง ๔.๓๕ แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ

แนวทางส่งเสริม	ความถี่
๑. ควรมีการแบ่งหน้าที่งานให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน	๑
๒. ควรตรวจสอบและรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	๑

จากตาราง ๔.๓๕ พบว่า แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ คือ ควรมีการแบ่งหน้าที่งานให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนควรตรวจสอบและรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอตามลำดับ

แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ด้านหลักความคุ้มค่า ดังแสดงตามตาราง ๔.๓๖

ตาราง ๔.๓๖ แสดงแนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า

แนวทางส่งเสริม	ความถี่
๑. เสนอให้มีการจัดการเรื่องขยะที่ใช่แล้วให้เป็นระบบ	๑
๒. ควรณรงค์ปลูกฝังให้รักและหวงแหนสมบัติของโรงเรียนให้มากๆ	๒
๓. ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นทำสื่อการสอน	๑

จากตาราง ๔.๓๖ พบว่า แนวทางส่งเสริมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า คือ ควรรณรงค์ปลูกฝังให้รักและหวงแหนสมบัติของโรงเรียนให้มากๆ เสนอให้มีการจัดการเรื่องขยะที่ใช่แล้วให้เป็นระบบ และควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นทำสื่อการสอน ตามลำดับ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีโรงเรียนมัธยม ๒ โรงเรียน โดยมีครูผู้สอนโรงเรียนบดินทรเดชา จำนวน ๖๖ คน และโรงเรียนเทพศิรินทร์จำนวน ๑๕๔ คน รวมได้ครูผู้สอนจำนวน ๒๑๐ คน

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลที่ค้นพบแบ่งเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้หญิงมีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๒ ผู้ชายมีจำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑

ทางด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี มีจำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕ อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑ อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗ และอายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี มีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖

ทางการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๗ สูงกว่าระดับปริญญาตรีมีจำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓ ส่วนต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่พบผู้ตอบแบบสอบถาม

ทางด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๑-๑๐ ปี มีจำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ ประสบการณ์ตั้งแต่ ๑๑-๒๐ ปี มีจำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ ประสบการณ์ตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘

๕.๑.๒ สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

พบว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ๑) ด้านนิติธรรม ๒) ด้านคุณธรรม ๓) ด้านความโปร่งใส ๔) ด้านความมีส่วนร่วม ๕) ด้านความรับผิดชอบ ๖) ด้านหลักความคุ้มค่า และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากด้านต่างๆ ทั้ง ๖ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านนิติธรรม

พบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านนิติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัศึกษาด้านนิติธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ๒) ผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆใช้ในการบริหารโรงเรียน ๓) ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และมีเหตุผล และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียน

๒) ด้านคุณธรรม

พบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัศึกษาด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ๒) ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน ๓) ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์

สุจริต และโปร่งใส และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ

๓) ด้านความโปร่งใส

พบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใส ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีระบบของการตรวจสอบ ๒) ผู้บริหารควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการทํ้าบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ๓) ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนทราบ และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้

๔) ด้านความมีส่วนร่วม

พบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ๒) บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาของโรงเรียน ๓) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆ ของโรงเรียน และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ

๕) ด้านความรับผิดชอบ

พบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ๒) ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ๓) ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน และที่ครูมีความ

คิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน

๖. ด้านความคุ้มค่า

พบว่าระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ ๑) ผู้บริการรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ๒) ผู้บริหารควบคุมดูแลบำรุงรักษาตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ ๓) ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด และที่ครูมีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนการสอน

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนชายและหญิงที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

เปรียบเทียบตามอายุ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีอายุต่างกันต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

เปรียบเทียบตามการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อจำแนกตามการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

เปรียบเทียบตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน

๕.๑.๔ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

ปัญหาอุปสรรค

๑. ด้านหลักนิติธรรม

ปัญหาอุปสรรคที่พบมากในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ๓ อันดับแรก คือ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน, ขาดการบังคับใช้อย่างจริงจังตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนที่วางไว้, บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของกฎ ระเบียบที่วางไว้

๒. ด้านหลักคุณธรรม

ปัญหาอุปสรรคที่พบมากในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ๓ อันดับแรก คือ ขาดการนำทฤษฎีเรื่องคุณธรรมมาปฏิบัติอย่างจริงจัง, บุคลากรมีความเห็นแก่ตัวไม่เห็นแก่ส่วนรวม, ปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความซื่อสัตย์ สุจริต

๓. ด้านความโปร่งใส

ปัญหาอุปสรรคที่พบมากในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ขาดการตรวจสอบการใช้งบประมาณ, การบริหารขาดความโปร่งใส ไม่ชัดเจน ไม่สามารถตรวจสอบได้

๔. ด้านความมีส่วนร่วม

ปัญหาอุปสรรคที่พบมากในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ๓ อันดับแรก คือ ขาดการประชาสัมพันธ์งานด้านต่างๆของโรงเรียน, ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียน, ขาดการประสานงานกับฝ่ายต่างๆในโรงเรียน

๕. ด้านความรับผิดชอบ

ปัญหาอุปสรรคที่พบบ่อยในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ๓ อันดับแรก คือ การแบ่งงานและปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจน, บุคลากรไม่รู้จักหน้าที่ตัวเอง, ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบในบางเรื่อง

๖. ด้านความคุ้มค่า

ปัญหาอุปสรรคที่พบบ่อยในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ๓ อันดับ คือ ขาดการปลูกฝังนิสัยให้เด็กเรื่องหวงแหนสมบัติของโรงเรียน, ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์, ขาดการรณรงค์ให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

แนวทางส่งเสริม

๑. ด้านหลักนิติธรรม

แนวทางส่งเสริมในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักนิติธรรมที่พบบ่อย ๓ อันดับ คือ ควรเปิดโอกาสให้ทำประชาพิจารณ์, ผู้บริหารควรวางตัวอย่างเหมาะสม, ควรแต่งตั้งผู้บริหารตามความรู้ความสามารถ

๒. ด้านหลักคุณธรรม

แนวทางส่งเสริมในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านหลักคุณธรรมที่พบบ่อย ๓ อันดับ คือ ควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงาน, ควรบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต, ควรเป็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

๓. ด้านความโปร่งใส

แนวทางส่งเสริมในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความโปร่งใสที่พบบ่อย ๓ อันดับ คือ ควรมีการแจ้งรายละเอียดการใช้งบประมาณ, ควรมีตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความโปร่งใสภายในและภายนอก, ผู้บริหารควรมีการประชุมวางแผนด้านงบประมาณ

๔. ด้านความมีส่วนร่วม

แนวทางส่งเสริมในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความมีส่วนร่วมที่พบบ่อย คือ ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน, ควรมีระบบสมาคมผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน

๕. ด้านความรับผิดชอบ

แนวทางส่งเสริมในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความรับผิดชอบที่พบบ่อย คือ ควรตรวจสอบและรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ, ควรมีการแบ่งหน้าที่งานให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน

๖. ด้านความคุ้มค่า

แนวทางส่งเสริมในการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความคุ้มค่าที่พบมาก คือ ควรณรงค์ปลูกฝังให้รักและหวงแหนสมบัติของโรงเรียนให้มากขึ้น, เสนอให้มีการจัดการเรื่องขยะที่ใช้แล้วให้เป็นระบบ, ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นทำสื่อการสอน

๕.๒ การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมมีการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลใน ๖ หลัก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าปัจจุบันผู้บริหารมีการแข่งขันกันในระดับการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีภาวะผู้นำที่ เข้มแข็งนำแนวคิดวิธีการใหม่ๆ มาปฏิบัติในโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ด้านกลยุทธ์คือ สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนในการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักธรรมาภิบาลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ **ไพศาล ตั้งสมบูรณ์** ได้วิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโดยรวมมีการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนด หลักเกณฑ์ของสังคมใหม่ในความพยายามสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Government) โดยเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจภาครัฐ มากขึ้น ภาครัฐมีการบริหาร การปกครองที่โปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ส่วนรัฐบาลได้ เห็นความ สำคัญในการสร้างระบบบริหารงานภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ โดยคณะรัฐมนตรีได้ออก มติให้ความเห็นชอบกับแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ – ๒๕๔๔ และระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ทุก กระทรวง ทบวง กรมและส่วนราชการถือปฏิบัติ โดยทุกส่วนราชการ

ต้องถือปฏิบัติและรายงานผล การปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมชัย สมท่า ทำการวิจัยเรื่องสภาพ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี นำการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม ความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติ การสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับ คือ หลักคุณธรรม หลักความ รับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลัก ความโปร่งใส ดังนั้น สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษา ของรัฐ จึงต้องนำ หลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มาบูรณาการในการ บริหารและจัด การศึกษา เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย สถานศึกษาจึงได้มี การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้ชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับ **สุนทร อ่อนวัง** ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนบ้านนาป่าคาย สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต ๑ พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียน บ้านนาป่าคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต ๑ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า ทุกหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน ้อย ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับสถานศึกษาควรจัดแสดงผลงานการดำเนินการของโรงเรียนให้ ชุมชนทราบทุกปี ควรให้ชุมชนมีส่วนรับทราบการดำเนินการภายในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการ พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มากกว่านี้ปัจจุบันมีการรับฟังข้อเสนอแนะจากชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และการ บริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อการใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่า และยังสอดคล้องกับ **เสริม เกื้อสังข์** ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครตรัง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง ใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ๑) หลักความรับผิดชอบ ๒) หลักนิติธรรม ๓) หลักคุณธรรม ตามลำดับ สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า ต่างกัน ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักคุณธรรมต่างกัน ผู้บริหารที่ มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลัก ความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อต่างกัน ผู้บริหารที่มีจำนวนครั้งการเข้าฝึกอบรมพัฒนางาน ต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานสถานศึกษาโดยภาพรวม ด้านหลักความ โปร่งใส หลักความคุ้มค่าต่างกัน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารต้องยึดหลักระเบียบและปฏิบัติตน ให้เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องยึดหยัดในความถูกต้อง รายงานข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ให้ชุมชนเข้ามา

มีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตรวจสอบ และร่วมชื่นชมผลงาน และผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๒.๒ การเปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ วิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเกิดจากบทบาทของผู้บริหารที่รอบรู้ในเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนให้มีคุณภาพและความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมยุคใหม่ทำให้ผู้บริหารต้องโรงเรียนต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี

๕.๒.๓ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ปัญหา อุปสรรค โดยปัญหาที่พบมากจากงานวิจัยทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวม พอสรุปได้คือ เรื่อง ขาดการปลูกฝังให้เด็กรักและหวงแหนสมบัติของโรงเรียน การแบ่งงานซ้ำซ้อนไม่ชัดเจน ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านต่างของโรงเรียน ขาดการตรวจสอบงบประมาณ ขาดความโปร่งใสเรื่องงบประมาณ ขาดการนำทฤษฎีเรื่องคุณธรรมมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และเรื่องกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและขาดการบังคับให้อย่างจริงจัง บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของกฎ ระเบียบที่วางไว้ สอดคล้องกับ นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์ พบว่า ยังมีบุคลากรและกรรมการสถานศึกษาบางส่วนที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ไม่สนใจกฎ ระเบียบ กติกา และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ควรให้สถานศึกษาและส่วนราชการทุกแห่งควรใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการอย่างจริงจัง จะทำให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ทุกฝ่ายเข้าใจหลักธรรมาภิบาล และนำไปปฏิบัติจริง มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

แนวทางส่งเสริม ควรเปิดโอกาสให้ทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบถึงความต้องการของบุคลากรในการปฏิบัติงานและเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรอยากมีส่วนร่วมมากขึ้นและสมควรบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่เห็นแก่พรรคพวกจนเสียรูปการบริหารงานเพราะการ

บริหารงานต้องการผลของงานและต้องปราศจากอคติจากผู้สั่งและผู้ปฏิบัติงานงานจึงจะมีคุณภาพอย่างแท้จริง ควรจะตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความโปร่งใสภายในและภายนอกทั้งเรื่องงบประมาณรายจ่ายและงบประมาณ โครงการต่างๆ ในโรงเรียนและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายให้ทุกฝ่ายได้ทราบอย่างตรงไปตรงมา ตรวจสอบได้และรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ที่สำคัญควรณรงค์ปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนมีใจรักและหวงแหนสมบัติของโรงเรียน สอดคล้องกับ **สุจิตรา มีจำรัส** เสนอแนวทางคือให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์วางแผนและร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่ของตน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษา ลักษณะพิเศษของหลักสูตรมาภิบาล จะส่งผลทำให้การทำงานภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ตามหลักสูตรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน คณะบริหารควรมีภาวะผู้นำปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยึดความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงานสูงมากขึ้นอีก การทำงานภายในสถานศึกษามุ่งสู่วัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารตามหลักสูตรมาภิบาลดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- ผู้บริหารควรนำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาปฏิบัติให้เท่าเทียมกัน
- ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ขวัญกำลังใจกับผู้น้อย
- ควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงาน
- ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรทุกคนให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง
- ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการ โดยมีคณะครู ผู้ปกครองและชุมชนมาร่วมประเมินใน

การบริหารโรงเรียน

- ผู้บริหารเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ท้องถิ่น สื่อการเรียนการสอน
- ก่อนผู้บริหารจะนำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาใช้ในโรงเรียน ควรมีการจัดตั้ง

คณะกรรมการจัดทำประชาพิจารณ์

- ผู้บริหารควรรู้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารคนเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานการศึกษา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- งานการวิจัยเป็นเหตุและผลให้มีการพัฒนาและปรับปรุงในส่วนที่ด้อยและส่งเสริมในส่วนที่ดีให้ดียิ่งขึ้นไป ควรจะทำการวิจัยให้ครอบคลุม ในทุกเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อความก้าวไกลของการศึกษาไทยในประเด็นต่างๆดังนี้

๑. การศึกษาหลักธรรมาภิบาลเรื่องความ โปร่งใสในการบริหารสถานศึกษาเชิงคุณภาพ

๒. การศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลเรื่องการบริหารงานสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา

๓. การศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาในชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของ โรงเรียน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข. ข้อมูลวิทยานิพนธ์

(๑) หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ. การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

เกษม วัฒนชัย. ธรรมนูญกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๖.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ธรรมนูญภาคเมือง: บทบาทภาคีเมือง. สารคดี, ๒๕๔๑.

ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์. กระทบมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี(Good Governance). กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.

ชานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยSPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนาธุรกิจ, ๒๕๕๑.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๔๒.

สถาบันพระปกเกล้า. ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์กลางคพว, ๒๕๔๔.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๕.

สุดจิต นิमितกุล. กระทบมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี(Good Governance). กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.

สุดจิรา บุญรัตน์พันธุ์. ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : เทพรัตน์การพิมพ์, ๒๕๔๕.

อัจฉรา โยมสินธุ์. บรรษัทภิบาลกลยุทธ์ธุรกิจแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช. ๒๕๔๓.

(๒) วิทยานิพนธ์

- เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์. “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, ๒๕๔๘, บทคัดย่อ.
- ชรินรัตน์ แผงดี. “รูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสำคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๑.
- นฤมล ทับจุมพล. แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติในการจัดการปกครอง (Governance). กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงษ์. สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ ๑๓. นครราชสีมา : สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ ๘. ๒๕๕๐.
- สุนทร อ่อนวัง. “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนบ้านนาป่าคำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต ๑”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๐.
- สุจิตรา มีจำรัส. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านชายรูป อำเภอท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ๒๕๔๕, บทคัดย่อ.
- เสริม เกื้อสังข์. “การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๑ บทคัดย่อ.
- สุวรรณ ทองคำ. “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๕.

(๓) เอกสารและงานวิจัย

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. คนเด่น. วารสารนักรบริหาร, ๒๕๔๓.

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. ธรรมนูญบาลก้าวแรกสำหรับการพัฒนาสังคมไทย,วารสารราชบัณฑิตยสถาน
, ๒๕๔๔.

ธีรยุทธ บุญมี. ธรรมนูญกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้นที่๒. วารสารกรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๔๑.

ทิพาดี เมฆสุวรรณค์. ธรรมนูญบาล. วารสารเพิ่มผลผลิต, ๓ (๒), ๒๕๔๓.

_____. รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมนูญบาล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สภาพแวดล้อม, ๒๕๔๖.

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และคณะ. ธรรมนูญ,วารสารนักรบริหาร, ๔ (๒), ๒๕๔๓.

ยุทธ วงฉัตรธาร. การสร้างกระบวนการธรรมนูญ. วารสารนักรบริหาร, ๔ (๒), ๒๕๔๓.

วนิดา แสงสารพันธ์. การบริหารจัดการแบบธรรมนูญบาล, วารสารนักรบริหาร, ๔ (๒) ๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง : หลักสูตร
ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๗.

โตมณีส ฌ บางช้าง. Good Governance (การกำกับดูแลที่ดี), วารสารนักรบริหาร, ๔ (๒), ๒๕๔๕.

สุวริย์ ศิริโกการภิรมย์. การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี,
๒๕๔๖.

อมรา พงศาพิชญ์. ธรรมนูญกับประชาสังคมและองค์กรประชาสังคม. เอกสารประกอบการสัมมนา.
เรื่องสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญ แปลงแนวคิดสู่การปฏิบัติเสนอที่กรมส่งเสริม
คุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๓.

อานันท์ ปันยารชุน. มุมมองนายอานันต์, มติชน, ๗. (๒๕๔๒, ๒๖ กรกฎาคม).

๒. ภาษาอังกฤษ

Cronbach, Lee J. **Essentials of psychological testing**, New York : Harper and Row (4th ed.),
1971: P. 160.

United Nations. **The Special Initiative on Africa**, New York: Harper and Row, 1998.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานและ เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยม

๒. แบบสอบถามนี้มี ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อระดับการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นคำถามแบบปลายเปิด

๓. ผู้วิจัยขอความเมตตาอนุเคราะห์ความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบคำถามให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน และหน่วยงานของท่าน เพื่อประโยชน์ในการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

พระครูปลัดประกอบ ฐานวุฑโฒ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน
(โปรดตอบคำถามทุกข้อ)

๑. เพศ

๑) ชาย

๒) หญิง

๒. อายุ

๑) ๒๐ - ๓๐ ปี

๒) ๓๑ - ๔๐ ปี

๓) ๔๑ - ๕๐ ปี

๔) ๕๑ - ๖๐ ปี

๓. วุฒิการศึกษาทางโลก

๑) ต่ำกว่าปริญญาตรี

๒) ปริญญาตรี

๓) สูงกว่าปริญญาตรี

๔. ประสบการณ์ในการทำงาน

๑) ๑ - ๑๐ ปี

๒) ๑๑ - ๒๐ ปี

๓) ๒๐ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ การแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความตามระดับสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยม ที่เกิดขึ้นจริงให้มากที่สุด (โปรดตอบคำถามทุกข้อ) โดยกำหนดให้

- ระดับน้อยที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ ๑
 ระดับน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ ๒
 ระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ ๓
 ระดับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ ๔
 ระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ ๕

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับสภาพ				
		๕	๔	๓	๒	๑
	๑. หลักนิติธรรม					
๑.	ผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆใช้ในการบริหารโรงเรียน					
๒.	ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน					
๓.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียน					
๔.	ผู้บริหารได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ					
๕.	ผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม					
๖.	ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล					

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับสภาพ				
		๕	๔	๓	๒	๑
	๒. หลักคุณธรรม					
๗.	ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน					
๘.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม					
๙.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส					
๑๐.	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ					
๑๑.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม					
๑๒.	ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลุกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน					
	๓. หลักความโปร่งใส					
๑๓.	ผู้บริหารจัดการบริหารงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้					
๑๔.	ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนทราบ					
๑๕.	ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้					
๑๖.	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีระบบของการตรวจสอบ					
๑๗.	ผู้บริหารควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการทำบัญชีทะเบียนการเงินและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับสภาพ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๘.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียนให้ชุมชน ได้ทราบเป็นระยะ					
๔. หลักความมีส่วนร่วม						
๑๙.	ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน					
๒๐.	ผู้บริหารมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน โครงการกิจกรรมของโรงเรียน					
๒๑.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆของโรงเรียน					
๒๒.	บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ปัญหาของโรงเรียน					
๒๓.	ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็นระยะ					
๒๔.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ					
๕. หลักความความรับผิดชอบ						
๒๕.	ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน					
๒๖.	ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน					
๒๗.	ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน					
๒๘.	ผู้บริหารมีความใส่ใจในปัญหาของโรงเรียนและมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน					

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับสภาพ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๒๕.	ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน					
๓๐.	ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
	๖. หลักความคุ้มค่า					
๓๑.	ผู้บริหารรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด					
๓๒.	ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด					
๓๓.	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนการสอน					
๓๔.	ผู้บริหารวางแผนการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่โรงเรียนซื้อมาได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากที่สุด					
๓๕.	ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลใน
โรงเรียน มัธยมศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณา ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม

ด้านหลักนิติธรรม

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ด้านหลักคุณธรรม

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ด้านหลักความโปร่งใส

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ปัญหาอุปสรรค

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ด้านหลักความรับผิดชอบ

ปัญหาอุปสรรค

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ด้านหลักความคุ้มค่า

ปัญหาอุปสรรค

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ภาคผนวก ข

หนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๕๓๓ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน พระมหาสมบุรณ์ สุทธิโม

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รัศประจําตัวนิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๘ นิตปริญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนําสครมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญป)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๕๓ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ. ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๘
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์
 จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน .. ภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์ คณะครุศาสตร์ มจร. โทร ๐๘๑-๖๒๘-๕๖๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๒๕๓ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ. ดร. ชชาติชาย พิทักษ์ธนาคม

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๘ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ่น)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๐๘๕

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน ดร. มงคล คำมูล

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๘
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๐๘๕

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดศรีสุคนธ์ บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รัศมีประจักษ์จำตวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๘
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ดังนั้นทางโครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์
ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ค

หนังสือออกเพื่อการวิจัย

ที่ ศษ ๖๑๐๓.๓/๑๓๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุทธาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนราชวินิจ

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๘ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๕๕

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุธรรม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
 โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๖ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบดินทรเดชา

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๘๘
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตร
 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่าง
 ยิงว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๕๕

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุทธาราม บางขุนนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
 โทร. / Fax. ๐-๒-๔๓๓-๖๕๘๘, ๐๘-๑๘๓๘-๒๔๑๖

๑๖ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์

ด้วย พระครูปลัดประกอบ ฉายา ฐานวุฑโฒ นามสกุล ศรีอินทร์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๘
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตร
 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่าง
 ยิงว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ง

การหาค่าความสอดคล้อง IOC

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานและ เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๒. แบบสอบถามนี้มี ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นต่อระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นคำถามแบบปลายเปิด

๓. ผู้วิจัยขอความเมตตาอนุเคราะห์ความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบคำถามให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน และหน่วยงานของท่าน เพื่อประโยชน์ในการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

พระครูปลัดประกอบ ฐานวุฑโฒ

นิติปรัชญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

๑) ชาย

๒) หญิง

๒. อายุ

๑) ๒๐ - ๓๐ ปี

๒) ๓๑ - ๔๐ ปี

๓) ๔๑ - ๕๐ ปี

๔) ๕๑ - ๖๐ ปี

๓. วุฒิการศึกษาทางโลก

๑) ต่ำกว่าปริญญาตรี

๒) ปริญญาตรี

๓) สูงกว่าปริญญาตรี

๔. ประสบการณ์ในการทำงาน

๑) ๑ - ๑๐ ปี

๒) ๑๑ - ๒๐ ปี

๓) ๒๐ ปีขึ้นไป

การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of objective Congruence)

ตอนที่ ๒ สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง กรณพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปร แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการพิจารณา ถ้ามีข้อเสนอแนะโปรดระบุ เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

+ ๑ = เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้

๐ = เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้

- ๑ = เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ระบุไว้

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+ ๑	๐	- ๑	
๑. หลักนิติธรรม					
๑.	ผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆใช้ในการบริหารโรงเรียน				
๒.	ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้ อย่างชัดเจน				
๓.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียน				
๔.	ผู้บริหารได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ				
๕.	ผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐาน ความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม				
๖.	ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล				
๒. หลักคุณธรรม					
๗.	ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน				

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง			
		+๑	๐	- ๑	ข้อเสนอแนะ
๘.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม				
๙.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส				
๑๐.	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ				
๑๑.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม				
๑๒.	ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลุกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน				
๓. หลักความโปร่งใส					
๑๓.	ผู้บริหารจัดการบริหารงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้				
๑๔.	ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเปิดเผยแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนรู้				
๑๕.	ผู้บริหารประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้				
๑๖.	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อให้มีระบบของการตรวจสอบ				
๑๗.	ผู้บริหารควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการทำบัญชีทะเบียนการเงินและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน				
๑๘.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบเป็นระยะ				
๔. หลักความมีส่วนร่วม					
๑๙.	ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน				

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๒๐.	ผู้บริหารมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียน				
๒๑.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆของโรงเรียน				
๒๒.	บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาของโรงเรียน				
๒๓.	ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน				
๒๔.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ				
๕. หลักความรับผิดชอบ					
๒๕.	ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน				
๒๖.	ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน				
๒๗.	ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน				
๒๘.	ผู้บริหารมีความใส่ใจในปัญหาของโรงเรียนและมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน				
๒๙.	ผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ				
๓๐.	ผู้บริหารกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ				
๖. หลักความคุ้มค่า					
๓๑.	ผู้บริหารรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด				

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๓๒.	ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด				
๓๓.	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนการสอน				
๓๔.	ผู้บริหารวางแผนการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆที่โรงเรียนซื้อมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด				
๓๕.	ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ				

การคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม(IOC)

(Index of objective Congruence)

เรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล
		๑	๒	๓	๔	๕			
๑.	ผู้บริหารนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่างๆใช้ในการบริหารโรงเรียน	๑	๑	๑	๐	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้ แก้ไข
๒.	ผู้บริหารวางกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติไว้ อย่างชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เพื่อนำมาใช้ในภายในโรงเรียน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้ แก้ไข
๔.	ผู้บริหารได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕.	ผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖.	ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗.	ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้แก่บุคลากรปฏิบัติตามความเหมาะสม	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๙.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐.	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อนร่วมงานด้วยความอดทนจริงใจ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล
		๑	๒	๓	๔	๕			
๑๑.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๒.	ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๓.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๔.	ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้ แก้ไข
๑๕.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๖.	ผู้บริหารปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๗.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	๑	๑	๑	๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๘.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบเป็นระยะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๙.	ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๐.	ผู้บริหารมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมของโรงเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๑.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆของโรงเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๒	บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาของโรงเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล
		๑	๒	๓	๔	๕			
๒๓	ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็นระยะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้ แก้ไข
๒๔	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๕	ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒๖	ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถและมีความชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๗	ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๘	ผู้บริหารมีความใส่ใจในปัญหาของโรงเรียนและมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้ แก้ไข
๒๙	ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๐.	ผู้บริหารและคณะครูมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๑	ผู้บริหารรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๒	ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๓	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำสื่อการเรียนการสอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓๔	ผู้บริหารวางแผนการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่โรงเรียนซื้อมาได้โดยมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุดมากที่สุด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้ แก้ไข

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล
		๑	๒	๓	๔	๕			
๓๕	ผู้บริหารควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ อย่างสม่ำเสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระครูปลัดประกอบ ฐานวุฑฺโฒ (สรอินทร์)
- วัน/เดือน/ปี/เกิด : วันพุธที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๔
- ภูมิลำเนาเดิม : ๑๒ หมู่ ๖ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
- การศึกษา : ประถมศึกษา โรงเรียนวัดเขียนเขต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
 : มัธยมศึกษา โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๑๕
 : ปวช. พาณิชยการ วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๒๓
 : ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส(วัดพิชย
 ญาติการาม)มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๕
 : นักรรรมเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดปทุมธานี วัดแสงสรรค์ อำเภอ
 ธัญบุรี จังหวัด ปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๒๗
- อุปสมบท : วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ เวลา ๐๕.๐๕ น.
- ประสบการณ์ : เจ้าอาวาสวัดบางไทรนอก, คอมพิวเตอร์, นวัตกรรม
- ปีที่เข้าศึกษา : มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓
- ปีที่จบการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดบางไทรนอก ตำบลบางขุนทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
 ๑๑๑๓๐ /โทร.๐๘๕-๘๒๓๘๕๔๕ E-mail soon678@hotmail.com.,
 soon8507@hotmail.co.th.